

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Шерстюк Р.П		
	Стручок В.С.		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	05.06.20р. – 13.06.20р.	
2.	Розділ 1 Теоретичні засади системи публічного управління розвитком громади	14.06.20р. – 14.07.20р.	
3.	Розділ 2 Аналізування системи публічного управління розвитком громади Великоберезовицької селищної ради	15.07.20р. – 18.08.20р.	
4.	Розділ 3 Напрями вдосконалення системи публічного управління розвитком Великоберезовицької громади	19.08.20р. – 2.10.20р.	
5.	Розділ 4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	03.10.20р. – 19.10.20р.	
6.	Висновки та пропозиції	20.10.20р. – 16.11.20р.	
7.	Бібліографія	21.10.20р. – 24.11.20р.	

Студент

(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Чайка Мар'яна Петрівна. Дослідження системи публічного управління розвитком громади, на прикладі Великоберезовицької селищної ради

Магістерська робота: 82 с., 21 рис., 14 табл., 3 додатки, 45 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес публічного управління розвитком громади, на прикладі Великоберезовицької селищної ради.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи системи публічного управління розвитком громади органу місцевого самоврядування.

Мета дослідження - дослідження теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності системи публічного управління розвитком Великоберезовицької селищної ради.

Методи дослідження: методи системного підходу, синтезу, аналізу, опитування, порівняння.

У роботі проведене дослідження системи публічного управління розвитком громади на прикладі Великоберезовицької селищної ради та викладено заходи щодо її вдосконалення. Так, розроблено пропозиції щодо впровадження функціонування відділу економічного розвитку та інвестицій Великоберезовицької селищної ради, удосконалення процесу сталого розвитку Великоберезовицької громади за рахунок екологічної складової, а також створення парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця.

Розроблені пропозиції можуть бути впроваджені у діяльність Великоберезовицької селищної ради.

Ключові слова: громада, розвиток громади, ефективність, органи місцевого самоврядування, опитування.

ABSTRACTS

Chaika Mariana. Research of the system of public management of community development, on the example of Velykoberezovytsia village council

Master's thesis: 82 pp., 21 figs., 14 tables, 3 appendices, 45 literature sources.

The object of research is the process of public management of community development, on the example of Velykoberezovytsia village council.

The subject of the research is the theoretical-methodical and applied bases of the system of public management of community development of the local self-government body.

The purpose of the research is to study theoretical approaches and develop practical recommendations for improving the efficiency of the public development management system of Velykoberezovytsia village council.

Research methods: of system approach, synthesis, analysis, poll, comparison.

The research of the system of public management of community development on the example of Velykoberezovytsia village council and measures for its improvement are presented. Thus, proposals were developed to implement the functioning of the department of economic development and investment of Velykoberezovytsia village council, improving the process of sustainable development of Velykoberezovytsia community due to the environmental component, as well as the creation of a park and recreation area in Velyka Berezovytsia.

The developed proposals can be implemented in the activities of Velykoberezovytsia village council.

Key words: community, community development, efficiency, local governments, polls.

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1 Теоретичні засади системи публічного управління розвитком громади	10
1.1 Наукове підґрунтя сутності громади та управління її розвитком в умовах децентралізації	10
1.2. Основні проблеми та напрями розвитку територіальних громад в..... Україні	16
1.3 Нормативно–правове регулювання розвитку громад та діяльності органів місцевого самоврядування у нашій державі	20
Розділ 2 Аналізування системи публічного управління розвитком громади Великоберезовицької селищної ради.....	25
2.1 Характеристика основних засад діяльності селищної ради	25
2.2 Фінансові засади забезпечення розвитку та функціонування Великоберезовицької громади.....	31
2.3 Дослідження місцевих програм розвитку Великоберезовицької селищної ради	42
Розділ 3 Напрями вдосконалення системи публічного управління розвитком Великоберезовицької громади Тернопільського району	47
3.1 Впровадження функціонування відділу економічного розвитку та інвестицій Великоберезовицької селищної ради.....	47
3.2 Забезпечення удосконалення процесу сталого розвитку Великоберезовицької громади за рахунок екологічної складової	53
3.3 Пропозиції по створенню парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця.....	62
Розділ 4 Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	69
4.1 Організація охорони праці у Великоберезовицькій селищній раді	69

4.2 Організація ефективної системи цивільного захисту Великоберезовицької селищної ради	72
Висновки та пропозиції.....	75
Бібліографія.....	78
Додатки.....	83

ВСТУП

На сьогоднішній день одним з необхідних елементів забезпечення активного розвитку громад є використання інструментів стратегічного управління. В результаті проведення децентралізації вітчизняні громади одержали значно більше повноважень і фінансових ресурсів, проте водночас значно збільшилась і відповідальність за ефективність використання цих ресурсів для досягнення зростання рівня задоволеності жителів. Громади набули можливості використання на власний розсуд різноманітних інструментів забезпечення економічного розвитку, зокрема, як у сфері формування власних ресурсів, так і здійснення зовнішніх запозичень. Вони можуть самостійно приймати рішення щодо надання переліку основних адміністративних послуг, розпорядження земельними ресурсами за межами населених пунктів. Зростають також їх повноваження у галузі архітектурно-будівельного контролю та визначення містобудівної політики.

Одним з стратегічних пріоритетів діяльності ОТГ повинне бути забезпечення сталого розвитку громади, створення таких умов проживання та відпочинку, які б сприяли припиненню відтоку економічно активного населення з території села чи міста. Керівництву громад необхідно налагоджувати ефективну співпрацю з громадськістю, проводити опитування населення щодо їх бачення напрямів вирішення важливих питань, які хвилюють жителів, ознайомлювати громадськість з проектами стратегічних рішень, прислухатися до ініціативи, що виходить знизу. Це дасть змогу органам місцевого самоврядування адаптуватись до сучасних умов та розвивати стратегічне бачення.

Об'єктом дослідження є процес публічного управління розвитком громади, на прикладі Великобerezовицької селищної ради.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи

публічного управління розвитком громади органу місцевого самоврядування.

Мета дослідження - дослідження теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності системи публічного управління розвитком Великоберезовицької селищної ради.

Завдання дослідження:

- розглянути наукові засади системи публічного управління розвитком громади;

- здійснити аналізування системи публічного управління Великоберезовицькою селищною радою процесом розвитку громади;

- розробити пропозиції щодо удосконалення публічного управління розвитком Великоберезовицької громади.

Методи дослідження: методи системного підходу, аналізу, синтезу, порівняння, деталізації, опитування.

Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад та розробленні практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності системи публічного управління розвитком Великоберезовицької селищної ради.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи діяльності органів місцевого самоврядування, публікації науковців з досліджуваної тематики, звітно-статистичні дані діяльності Великоберезовицької селищної ради, матеріали проведених автором спостережень та опитувань.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «П'ятдесят перші економіко-правові дискусії», яка проходила у м. Львів 27 жовтня 2020 р.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАДИ

1.1 Наукові підходи до сутності громади та управління її розвитком в умовах децентралізації

У працях багатьох науковців розглядалися питання сутності та особливостей функціонування територіальних громад як основних суб'єктів, що реалізують місцеве самоврядування в нашій державі. До них відносяться, зокрема, М. Баймуратов, Ю. Філіппов, О. Батанов, В. Кравченко, О. Штир'юв, В. Кобець та ін. Так, М. Баймуратовим було визначено територіальну громаду в якості колективу фізичних осіб, які постійно мешкають на певній території та відчують між собою системні територіальні особистісні зв'язки [1, с. 341]. Основні ознаки, якими відзначається територіальна громада згідно бачення даного науковця, наведені на рис. 1.1 [1, с. 348].

Рисунок 1.1 - Основні ознаки, якими відзначається територіальна громада згідно наукових положень Баймуратова М. [1]

Слід відмітити, що інтереси територіальної громади формуються за рахунок багатьох складових, насамперед – інтересів її окремих членів, які відчувають певні життєво необхідні потреби, зокрема, соціальні, культурні, побутові та інші. Важливим завданням громад є також можливість самореалізації особистості, задоволення її прагнення до розвитку у межах певної територіальної громади. Кожен конкретний житель населеного пункту, виступаючи в якості суб'єкта та об'єкта місцевого самоврядування, повинен прагнути втілити не лише власні, а й колективні інтереси, реалізувати колективний потенціал громади у різних сферах її діяльності [1].

О. Г. Остапенко, Т. М. Барановська [2] зазначають, що для забезпечення достатньо повного розуміння змісту категорії «територіальна громада» необхідно застосовувати системний, комплексний критерій. Зокрема, В.І.Кравченко розглядає громаду як сукупність громадян, що спільно проживають у певному населеному пункті, володіють при цьому колективними інтересами, а також визначеним законом правовим статусом. Автор при цьому наголошує на трьох аспектах, що характеризують її: По-перше, вона виступає як базова адміністративно-територіальна одиниця. По-друге, громада виступає як форма організації місцевої влади; По-третє, вона є суб'єктом цивільно-правових відносин, що здійснює свою діяльність [3].

Дуже ґрунтовно сутність досліджуваного поняття розкрита у працях О.В.Батанова. Автор зазначає, що територіальна громада виступає як складна «кумулятивна» форма організації суспільства, сукупність місцевих жителів, які асоційовані на публічних засадах, проживаючи у межах визначеної території, що об'єднані між собою різноманітними ознаками, що носять системний характер (наприклад, правовий і політичний зв'язок, демографічний та територіальний, майновий та професійний, мовний, релігійний, соціально-культурний та інше). Створення цього об'єднання не перешкоджає реалізації права людини на збереження її індивідуальності, наявності окремого житла, власного дозвілля. Відбувається при цьому лише процес консолідації зусиль багатьох осіб задля досягнення очікуваного всіма позитивного результату.

Отже, при створенні громади досягнення цілей окремих осіб за допомогою застосування публічно-правової форми [4, с. 52]. Науковець, даючи узагальнююче визначення територіальної громади, зазначає, що це є територіальна спільність, які формується із жителів (громадян), які постійно живуть та працюють на території визначеного населеного пункту, які самі безпосередньо або за допомогою створених ними структур здійснюють вирішення питань місцевої компетенції, мають єдину комунальну власність, володіючи певним нерухомим майном, пов'язані між собою територіально-особистісними зв'язками, що носять системний характер, а також сплачують комунальні податки [4, с. 77].

Як справедливо зазначають Штиршов О.М. та Кобець В. М., територіальні громади при втіленні свого права на здійснення місцевого самоврядування реалізують значний перелік функцій, що носять різноманітний характер, і це дозволяє забезпечити ефективне вирішення завдань місцевого значення, що постають перед жителями визначеної території [5].

У результаті проведення характеристики основних напрямів та видів муніципальної діяльності, що здійснюються жителями певних територій, вище згадані автори приходять до висновку, що у результаті здійснення спільнотами комплексу функцій утворюється певна система, сукупність елементів якої дозволяє вирішувати окремі завдання, що мають місцеве значення. У цілому ж система функцій ставить за мету реалізацію територіальними громадами їх законного права на місцеве самоврядування [5].

При цьому в якості критеріїв виокремлення окремих функцій територіальних громад, проведення їх класифікації та систематизації виступають: об'єктивний характер, який притаманний комплексу завдань, що стоять перед місцевим самоврядуванням, а також характеристика діяльності територіальних громад в окремих сферах як первинних суб'єктів місцевого самоврядування. Функції територіальних громад при цьому такі ж різноманітні за своїм змістом і напрямками діяльності, як і різнопланові та багатогранні ті завдання, що повинні вирішуватися місцевим самоврядуванням. Перелік

функцій, що здійснюються територіальними громадами, є дуже широкий. Він містить і ті функції, які повинні виконуватися державою в цілому, так і специфічні функції, що властиві виключно місцевим органам влади (рис. 1.2).

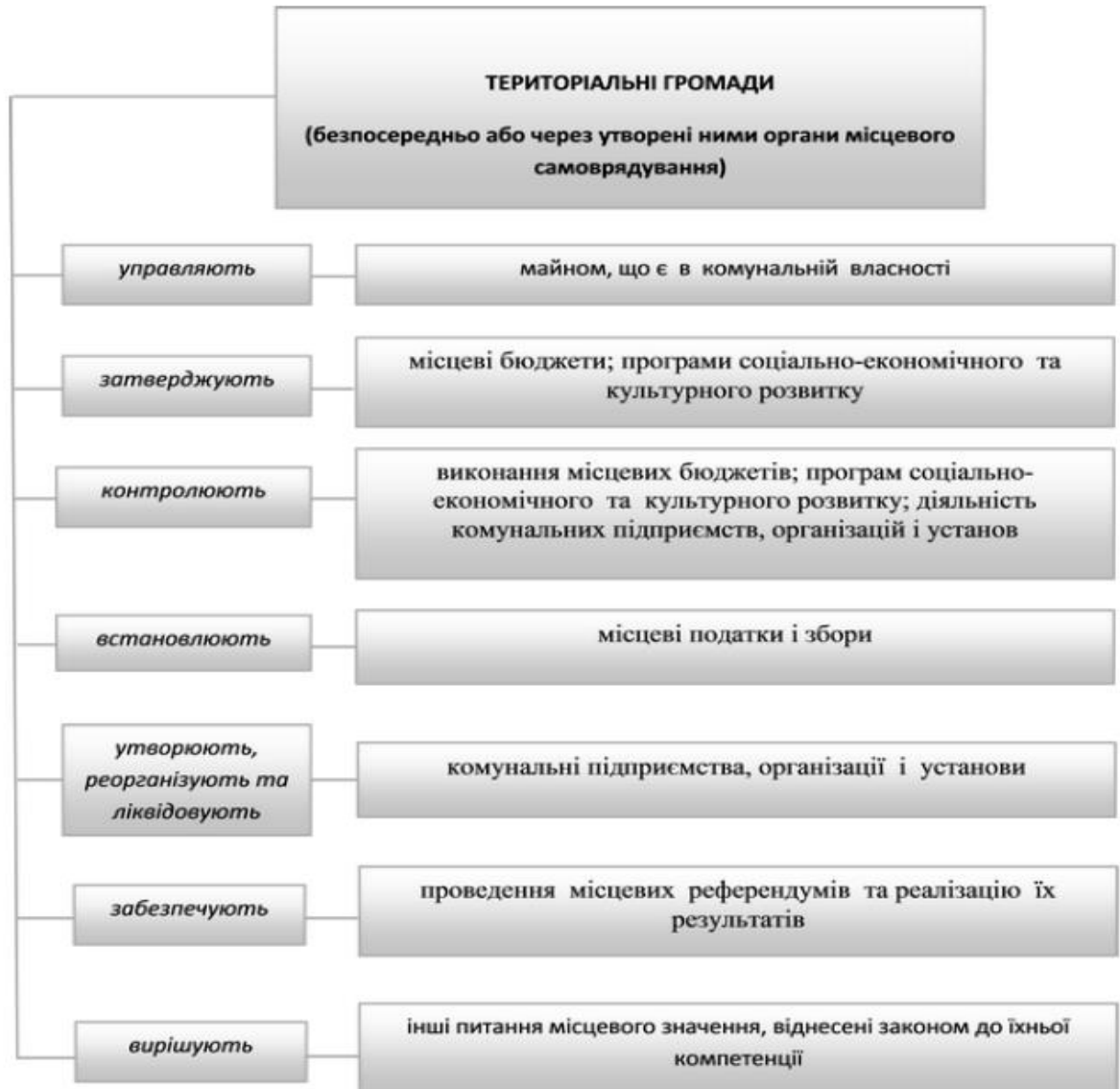

Рисунок 1.2 – Компетенція місцевого самоврядування [5]

До переваг та позитивних наслідків децентралізації Штирбов О. М. та Кобець В. М. відносять наступні:

- час та місце прийняття рішення приводяться у відповідність з очікуваннями громадськості (у тому числі окремих осіб, колективів, громади тощо);

- значно спрощується система й сама процедура прийняття рішень, що досягається завдяки ефективнішій структурі управління;
- реалізація рішення здійснюється за участю суб'єкта, який приймає рішення, та під його особисту відповідальність;
- зменшується період часу, що необхідний для надходження інформації зверху вниз та у зворотньому напрямі;
- зростає прозорість та відкритість тих процедур, згідно яких відбувається прийняття рішення та відбувається процес його реалізації. Це сприяє підвищенню ефективності публічного управління, у тому числі за рахунок вчасного виявлення помилок та їх усунення;
- зростання інноваційного потенціалу органів публічного управління у процесі прийняття ними рішень;
- зменшення бюрократизму, збільшення комфорту, який відчувають фізичні та юридичні особи;
- зростання свідомості й відповідальності за втілені заходи та прийняті управлінські рішення;
- побудова взаємовідносин між особою та органом управління на засадах партнерства,
- підвищення об'єктивності оцінки результатів прийняття та втілення рішень;
- формування відчуття «спільної справи» у різних сторін процесу управління;
- зростання гнучкості процесу виконання функцій органами місцевого самоврядування, у результаті чого вони здані швидше пристосовуватися й відповідним чином реагувати на зовнішні або внутрішні зміни;
- зосередження керівних органів на вирішенні справ, які мають стратегічне значення;
- підвищення рівня ініціативності, який проявляють працівники нижчого рівня, створення умов для більш повного й ефективного використання потенціалу людей, зростання мотивації праці;

- збільшення потенційної гнучкості щодо покращання управлінських рішень;
- наближеність публічних послуг до їх споживачів, розширення переліку цих послуг та ін. [6].

Як зазначає Філіппов Ю. [6], у зарубіжній літературі виділяються різноманітні підходи щодо визначення громад. Так, згідно якісного підходу громада розглядається як місце. Прибічники цього підходу зосереджують свою увагу на якості життя населення громади, зокрема, забезпеченості житлом, якості освітніх послуг, соціальному мікрокліматі тощо.

Екологічний підхід полягає у тому, що громада розглядається як певна спільність людей, що разом проживають у природно-географічній території. При цьому акцентується увага на особливостях впливу на характер діяльності жителів природних факторів, а також взаємозв'язки, що склалися усередині спільноти, у стосунках з іншими громадами та ін.

Сутність етнографічного підходу у тому, що спільнота оцінюється як певний спосіб життя. Увага при цьому акцентується не лише на економічних, демографічних чи географічних параметрах, а насамперед на культурних характеристиках, насамперед, наявності певного культурного середовища.

Соціологічний підхід, на думку Філіпова Ю., при розгляді громади зосереджує увагу на ній як соціальній системі, описуючи соціальні відносини, які є типовими для визначених груп населення.

Прихильники економічного підходу вивчають взаємозв'язки, що існують між різними секторами економіки, зокрема, підприємствами, домогосподарствами, та описують джерела формування, розподіл і динаміку доходів населення, професійні особливості, розподіл робочих місць, досліджує людські, фінансові, природні ресурси, якими володіє громада [6].

Науковець О. Мороз вважає необхідним брати до уваги перелік таких основних ознак громади:

- спільність території проживання, праці;
- спільне володіння комунальним майном;

- об'єднання зусиль при здійсненні вирішення спільних завдань життєдіяльності;
- налагодження соціальної взаємодії у процесі втілення даних інтересів;
- здійснення психологічної ідентифікації членів із громадою;
- сплата податків на користь громади [7].

1.2 Основні проблеми та напрями розвитку територіальних громад в Україні

Наявність у громадах системи спільних інтересів - це важлива інтегральна ознака територіальної громади. Саме проблеми та потреби жителів є основною відправною точкою, на якій повинні зосередити свою увагу органи місцевого самоврядування. Громадськість при цьому виступає головною рушійною силою, яку повинна ефективно використовувати місцева влада. Вона розглядається як вагомий компонент вирішення питань організації місцевого самоврядування та забезпечення динамічного розвитку, вдосконалення роботи публічних менеджерів, що працюють на місцевому рівні. Ю. Сурміним було виділено найбільш важливі складові реформування публічного управління [8], до яких автором було віднесено безпосередньо саму управлінську діяльність; функції, виконання яких вона забезпечує; об'єкти та суб'єкти управління; наявні управлінські зв'язки та відносини, теорії управління й управлінські ідеї, навчання управлінських кадрів.

Бакуменко В. та Попов С. вважають, що у результаті втілення цих змін буде можливим здійснити важливі кроки у різноманітних сферах, зокрема [9]:

- посилення демократизації влади, налагодження її партнерства із громадянами при прийнятті важливих рішень;
- зростання рівня відкритості влади, пошук нових форм та методів взаємодії з громадою;
- розвиток різних форми організації взаємозв'язків, у тому числі асоціативних, налагодження комунікацій та проведення координації роботи з

громадськими структурами, залучення населення територій до прийняття рішень, діалог влади з громадськістю на паритетних засадах;

- формування раціонального співвідношення централізації і децентралізації публічного управління;

- використання сучасних технологій прийняття та реалізації публічних рішень,

- зорієнтованість управління на цінності розвитку особистості;

- зростання ролі комунікацій у публічному секторі;

- покращення організаційної культури,

- посилення соціальної відповідальності влади за прийняті рішення;

- розвиток лідерства,

- вдосконалення стилю управління, ділової етики;

- формування ефективної мотивації діяльності;

- зростання ефективності планування публічного розвитку;

- удосконалення системи контролю за станом публічного управління, розвиток самоконтролю в органах публічної влади;

- зростання якості надання соціальних послуг, у тому числі, на партнерських засадах;

- зростання раціональності розподілу ресурсів, які перебувають у розпорядженні органів публічної влади, задля досягнення поставлених результатів;

- використання методів проектно-програмно-цільового управління,

- застосування “проривних” концепцій у сфері подолання явищ кризи та стагнації;

- формування національних концепцій публічного управління із врахуванням наявного зарубіжного досвіду;

- розвиток інформаційно-аналітичної та соціально-сервісної спрямованості публічного управління;

- формування складу професійного грамотних, чутливих до вимог громадян управлінських кадрів;

- розвиток інноваційного світогляду працівників органів публічного управління, удосконалення їх знань та вмінь приймати ефективні рішення в умовах невизначеності [9].

На думку Кравченко Т.А. [10], забезпечення гармонійного розвитку громад спостерігатиметься лише тоді, коли громада буде володіти оптимальними правами як суб'єкт політико-правового, соціально-економічного та соціокультурного життя суспільства. Науковець вважає, що розвиток громад може розглядатися на основі дослідження таких основних блоків як політико-правового, соціально-економічного, соціокультурного. Так, у результаті дослідження політико-правового блоку забезпечується легітимна основа діяльності територіальної громади. Соціально-економічний блок полягає у формуванні матеріальної основи життєдіяльності визначеної територіальної громади. Вираження соціокультурного блоку проявляється у тому, що завдання керівництва громад передбачає ідейно-ціннісну базу діяльності територіальної громади в якості соціальної спільноти. Слід зазначити, що кожен блок формується під дією різних чинників, що впливають на формування та реалізацію розробленої політики щодо розвитку громад.

На сьогоднішній день виділяється ряд важливих складових практичної реалізації інфраструктурного потенціалу у рамках інноваційного розвитку територій України (рис.1.2).

У процесі розвитку багатьох громад можуть виникати такі проблеми:

- недостатність обсягів фінансових ресурсів громади, що можуть бути спрямовані на задоволення важливих потреб жителів громади;
- брак досвіду роботи та достатньої кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування;
- неоднозначність думок учасників громади щодо напрямів її подальшого розвитку;
- непрозорість прийнятих рішень, що стосуються, зокрема, місцевих бюджетів, питань розподілу земельних ресурсів тощо;
- недостатня активність громадянської позиції, яку займають жителі;

Розробка й реалізація програм благоустрою сільських населених пунктів (газифікація, електрифікація, водопостачання, асфальтування, проведення каналізації в селах завдяки державним і приватним інститутам тощо)

Забезпечення багатоканального принципу фінансування об'єктів соціально-культурного та побутового обслуговування (утримання відповідних об'єктів за рахунок державних і приватних коштів)

Спрощення системи оподаткування й надання пільг підприємствам, об'єднанням і організаціям, що забезпечують розвиток інфраструктури громади (передбачення відповідних умов у податковому законодавстві)

Сприяння інвестиційній діяльності (залучення інвесторів до розбудови об'єктів виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури сільських територій)

Модернізація сучасної системи підготовки та перепідготовки кадрів, підвищення рівня культури проживання у громаді

Рисунок 1.2 – Складові елементи практичної реалізації інфраструктурного потенціалу у рамках інноваційного розвитку територій України

- поганий стан інфраструктури на території громади;
- труднощі щодо працевлаштування, низький рівень оплати праці;
- негативний вплив екологію;
- низький рівень соціального захисту населення;
- нерозвинутість малого й середнього бізнесу.

Важливим завданням розвитку громад є досягнення соціально-політичної й економічної активності членів громади, зростання активності локальних комунікацій, посилення соціальної взаємодії, яка налагоджується між членами територіальної громади.

Про побудові національної політики розвитку громад необхідно враховувати наукову базу місцевого самоврядування, забезпечувати дотримання встановлених норм та вимог, що склалися у розвинутих країнах.

Перспективним напрямом розвитку громад є створення інноваційних кластерів, що об'єднували б інтереси зацікавлених суб'єктів у громадах і сприяло ефективнішому використанню фінансових ресурсів для цілей нарощування виробництва, підвищення якості життя у громадах, будівництва мережі доріг, що мають тверде покриття, облаштування медичних закладів, шкіл, побутових об'єктів, мереж водопостачання, газифікації тощо.

1.3 Нормативно–правові акти, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування в Україні

Органи місцевого самоврядування у нашій країні повинні діяти виключно на основі положень законів й іншими нормативно–правових актів, які наділені вищою юридичною силою. Конституція України [12] є основним документом, що регламентує роботу органів місцевого самоврядування. Тут зазначено право на місцеве самоврядування (стаття 140). У Конституції сказано, що кожна територіальна громада наділена правом самостійно визначатися щодо напрямів вирішення питань місцевого значення, при цьому керуючись законодавством нашої держави. Місцеве самоврядування може здійснюватися територіальною громадою як безпосередньо, так і шляхом формування та діяльності

спеціальних органів органи місцевого самоврядування, а саме місцевих ради та виконавчих органів, що створюються при них.

Місцеві ради можуть надавати дозволи на створення різних органів самоорганізації населення, зокрема, будинкових, квартальних, вуличних та інших, які можуть наділятися місцевою владою певною компетенцією, майном чи фінансовим ресурсами. Принципи місцевого самоврядування, що відображені у Конституції України, наведено на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 - Принципи місцевого самоврядування, що відображені у Конституції України [21]

Будь-яке рішення органу місцевого самоврядування, що приймається ними, ґрунтується на положеннях відповідних законів.

У статті 1 Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [21] дано визначення терміну територіальної громади, у якому вона розглядається як сукупність жителів, що постійно спільно живуть на території міст, сіл або селищ, які виступають як самостійні адміністративно-територіальні одиниці,

або вона може бути добровільним об'єднанням жителів, що проживають у кількох селах з єдиним адміністративним центром». Ми вважаємо, що цьому визначенні територіальної громади врахована лише ознака єдиного місця проживання, проте не враховано інші ознаки, які характерні для громади, тому це означення є недостатньо повним.

Процес утворення об'єднаних територіальних громад в нашій державі був започаткований у березні 2015 року, від коли ступив у дію Закон України [22]. Згідно даного законодавчого акту основними суб'єктами, що вступають в об'єднання, було визначено суміжні територіальні громади, які розташовані в межах однієї області. Умови добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до них згідно із положеннями вище згаданого закону відображені на рис. 1.4.

Функціонування такої складової системи місцевого самоврядування як органів самоорганізації населення, а саме будинкових, квартальних, вуличних та інших об'єднань здійснюється згідно Закону «Про органи самоорганізації населення», що був прийнятий у 2001 році. Таким чином територіальні громади можуть брати активну участь у вирішенні різноманітних економічних, політичних, соціально-культурних та інших проблем діяльності громади.

У процесі забезпечення розвитку громад важлива роль належить громадянській активності жителів території, зокрема, органам самоорганізації населення, що є вагомими важелями розвитку громади. Модель місцевого самоврядування на засадах самоорганізації населення, що була розроблена науковцем Россохою В.В., наведена на рис. 1.5. Як бачимо, вона містить перелік перспективних заходів щодо розвитку громади, а також основні акти законодавчої бази, на яких ці заходи ґрунтуються.

У складі ОТГ не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування

ОТГ повинна бути розташована в межах території однієї області, Автономної Республіки Крим

Територія ОТГ має бути нерозривною, її межі визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися

Територія ОТГ має бути нерозривною, її межі визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися

При прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток ОТГ

Якість та доступність публічних послуг, що надаються в ОТГ, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання

Рисунок 1.4 – Умови добровільного об'єднання громад та приєднання до них згідно із Законом «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [23]

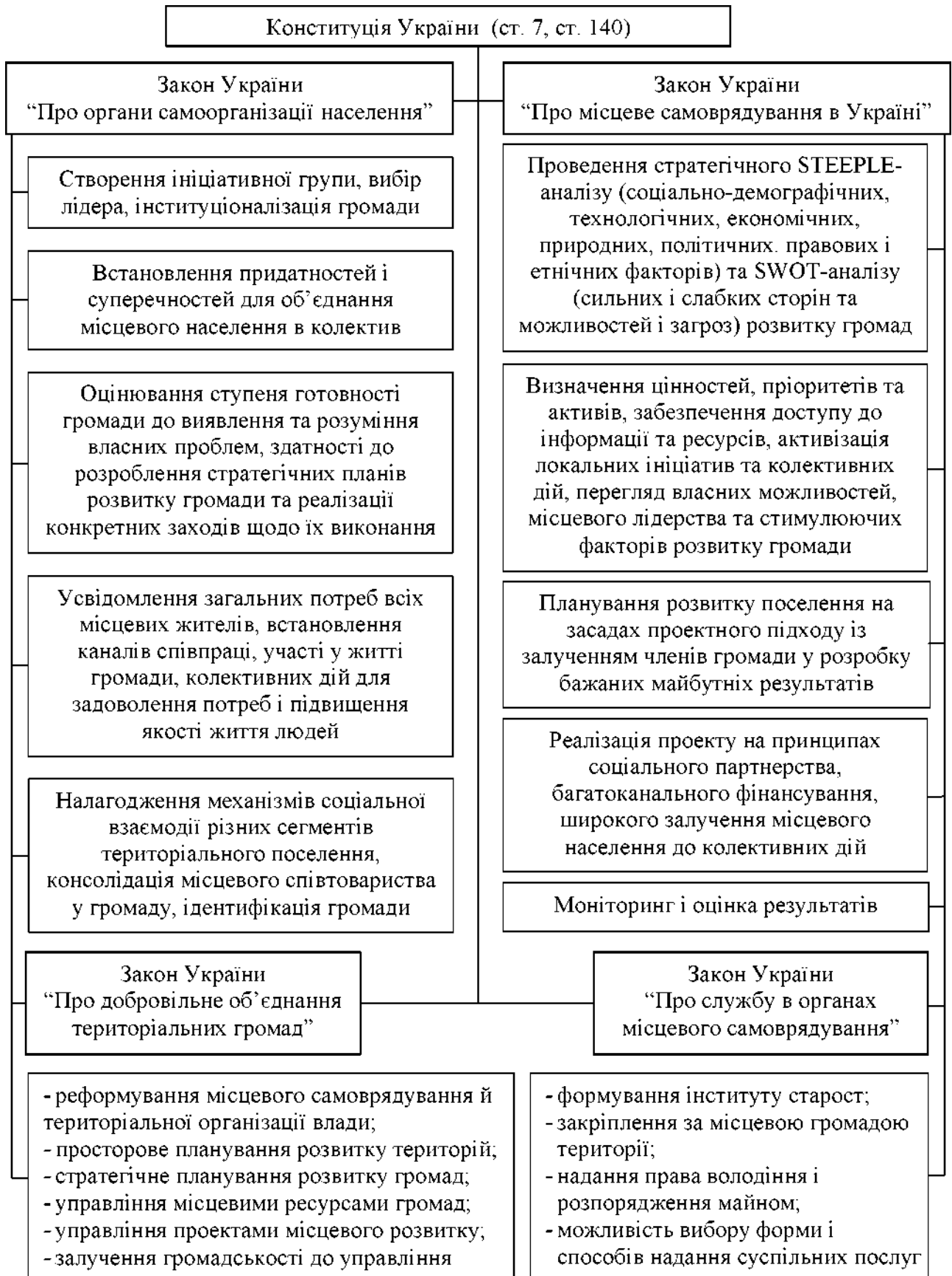

Рисунок 1.5 - Модель місцевого самоврядування на засадах самоорганізації населення [24, с. 92]

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАДИ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

2.1 Характеристика основних засад діяльності селищної ради

Великобerezовицька селищна рада – це орган місцевого самоврядування, який розташований у Тернопільському районі Тернопільської області. Вона була утворена в 1986 році і є адміністративним центром селища Велика Березовиця. Селищна рада сформована з 30 депутатів та голови даної ради. Великобerezовицька селищна рада у процесі своєї діяльності розглядає і приймає рішення по всіх питаннях, які відносяться до її компетенції згідно положень Конституції і законів України.

На своїх пленарних засіданнях селищна рада вирішує ряд важливих питань своєї роботи та життєдіяльності громади, зокрема, щодо:

1. Організації діяльності ради, створення її органів управління:
 - затвердження регламенту роботи ради;
 - формування виконавчого комітету ради, встановлення чисельності його членів та персонального складу; коригування складу виконавчого комітету та прийняття рішення щодо його розпуску;
 - створення та ліквідація комісій ради, затвердження їх складу й внесення необхідних змін, проведення виборів голів комісій;
 - затвердження плану роботи селищної ради, а звіту за результатами його виконання;
 - обрання на посаду, а також звільнення з неї секретаря ради (за поданням селищного голови), формування структури виконавчих органів ради, встановлення чисельності апарату ради, її виконавчих органів, а також величини витрат на їх утримання.

2. Забезпечення функціонування у селищі системи місцевого самоврядування:

- прийняття дозволів на формування органу самоорганізації населення;
- прийняття рішення щодо проведення місцевого референдуму;
- затвердження статуту територіальної громади;
- прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень, якими були наділені органи територіальної самоорганізації населення, при настанні ситуацій, зафіксованих у законодавстві України.

- прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими повноваженнями, а також про передачу їм коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх втілення;

- прийняття згідно із вимогами законодавства рішень, якими передбачається організація проведення місцевих референдумів, виборів селищного голови, органів місцевого самоврядування.

3. Прийняття бюджету, управління комунальною власністю, економічного й соціального розвитку громади:

- прийняття програм, що стосуються соціально-економічного та культурного розвитку селища Велика Березовиця, цільових програм з актуальних питань місцевого самоврядування;

- прийняття селищного бюджету, а також у разі необхідності внесення змін до нього;

- формування позабюджетних цільових коштів;

- визначення згідно законодавства величини місцевих податків, зборів, а також надання пільг по них;

- заслуховування звітів про використання бюджетних та небюджетних коштів;

- визначення розміру частки прибутку, отриманого комунальними підприємствами, що зараховується до місцевого бюджету;

- затвердження рішення щодо випуску місцевих позик; а також щодо залучення кредитних ресурсів з інших джерел та місцевих бюджетів;

- прийняття рішень, якими здійснюється відчуження комунального майна, або передача іншим органам деяких повноважень, які стосуються управління комунальним майном та створення спільних підприємств за участю підприємств комунальної власності;

- забезпечення реалізації спільних проектів або спільного фінансування комунальних підприємств, установ разом із іншими суб'єктами комунальної власності;

- визначення розмірів платежів, що здійснюються за користування природними ресурсами, які знаходяться у власності селищної громади;

- надання дозволу, яким передбачається використання природних ресурсів громади за спеціальним призначенням;

- розв'язання питань регулювання земельних відносин;

- прийняття рішень щодо організації територій й об'єктів природно-заповідного фонду, які мають місцеве значення, а також інших територій, які підлягають особливій охороні;

- надання згоди щодо розміщення на території селища Велика Березовиця нових об'єктів, які будуть мати вплив на сферу екології даної території;

- розробка пропозицій до органів державної влади щодо оголошення пам'ятками культури, природи або історії природних та інших об'єктів, які володіють культурною, екологічною, історичною або науковою цінністю та охороняються законом.

4. Реалізація контрольних функцій селищної ради:

- заслуховування звітів, які подає Великоберезовицький селищний голова про результати діяльності виконавчих органів селищної ради, а також рішення щодо недовіру даній посадовій особі;

- скасування актів, прийнятих виконавчими органами селищної ради, що не відповідають чинним на даний час законодавчим актам, а також рішенням органу місцевого самоврядування, які прийняті в межах її повноважень;

- заслуховування звітів, що подаються постійними комісіями ради, керівників виконавчих органів, а також посадових осіб ради;
- розгляд депутатських запитів та прийняття рішень по них; заслуховування повідомлень депутатів щодо виконання ними посадових доручень;
- прийняття у необхідних випадках, передбачених законодавством, рішень, якими здійснюється дострокове припинення повноважень, якими володіють депутати селищної ради.

5. Вирішення інших питань, що стосуються діяльності ради:

- прийняття рішень щодо об'єднання в асоціації, вступ до різних форм об'єднань, що створені органами місцевого самоврядування, та вихід з них;
- заснування селищною радою засобів масової інформації, а також призначення та звільнення їх керівників;
- затвердження договорів, які були укладені селищним головою від імені ради;
- встановлення правил, що регламентують питання благоустрою території селища Велика Березовиця, забезпечення дотримання вимог щодо порядку та чистоти на відповідній території, додержання тиші у громадських місцях, а також проведення торгівлі на ринках;
- прийняття рішень, що встановлюють порядок проведення заходів для боротьби з епідеміями та стихійними лихами;
- прийняття у визначених законом межах рішень, що стосуються адміністративно-територіального устрою на території громади;
- затвердження символіки територіальної громади, встановлення порядку її використання тощо.

Аналіз виконання плану видатків, здійснених із загального фонду бюджету на утримання апарату управління селищної ради за 2019 рік, наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Аналіз виконання плану видатків, здійснених із загального фонду бюджету на утримання апарату управління селищної ради за 2019 рік

Назва видатків	План, грн.	Фактично, грн.	Відхилення від плану, грн.	Виконання плану, %
1. Заробітна плата	2663500	2659521	-3979	99,9
2. Нарахування на оплату праці	595000	594932	-68	99,9
3. Матеріали, інвентар та обладнання	219000	215618	-3382	98,5
4. Послуги (крім комунальних)	180000	160365	-19635	89,1
5. Оплата електроенергії	13000	13000	-	100
6. Оплата природного газу	80000	44680	-35320	55,9
7. Інші поточні видатки	40000	39599	-401	99,0
8. Оплата води і водовідведення	2300	1483	-817	64,5
Разом	3792800	3729198	-63602	98,3

Проводячи аналізування виконання плану видатків, здійснених із загального фонду бюджету на утримання апарату управління ради за 2019 рік, робимо висновок, що найменший відсоток виконання плану був характерний для видатків на послуги, що надавалися Великоберезовицької селищної ради (89,1%), оплати природного газу (55,9%), оплати води і водовідведення (64,5%). Видатки на електроенергію були здійснені повністю згідно до планових значень, а решта видатків були недовиконані на невеликий відсоток. Загалом план видатків, здійснених із загального фонду бюджету на утримання апарату управління селищної ради за 2019 рік, був виконаний на 98,3%. Серед суб'єктів господарювання, які розміщені на території Великоберезовицької селищної

ради і проводили свою господарську діяльність станом на 01.01.2019 року, можна відмітити наступні: Тернопільське комунальне підприємство «Міськшляхрембуд»; ПАТ «Алтек», ПП «Будконструкція», КП ТМТОР «Тернопільтеплокомуненерго», тринадцять ОСББ, ОК ЖБК «Сонячний 30-А», ПП СМП «Кулко» Стефанчук В.С., СП «Ларс», Спецбуд СБУ ТОВ «Тернопільбуд», ТзОВ «Глобинський м'ясокомбінат», ПАТ КП «Глобус», ТзОВ «Лев-Транс», ТзОВ «ТВ Ів.Олекс-Сервіс», ТОВ «Благовіст», ТОВ «Сапфір» ТОВ «Свен», ТОВ «Ніка», Тернопільські районні магістральні електромережі, ПАТ «Тернопільвтормет», ПП Тернопільська фірма «Будівельник», ПАТ «Українська залізниця», Тернопільське дорожнє ремонтно-експлуатаційне підприємство, ТзОВ «ВОГ РИТЕЙЛ», ПП «Онікс» Самотяга О.В., СФГ «Білор» Залецький С.Й., СФГ «Ірина» Крупка І.В., СФГ «Світлана» Дебельський Р.Я., ФГ «Березовського», ФГ «Бучинський», ФГ «Мрія» Ревак І. Д., ФГ «Надія» Ревак Ю.Д., СПД Юшкевич С.В., СВК «Кип'ячка», СПД Юшкевич Т.С., ТОВ «Смарт Агровіледж». На території Великоберезовицької селищної ради функціонують такі ОСББ:

- 1) ОСББ «ЕНЕРГЕТИЧНА-21-а » (вул.Енергетична, № 21-А);
- 2) ОСББ «Соляріс» (вул.Микулинецька, № 42-А; № 42-Б);
- 3) ОСББ «Мрія -Д» (вул. Микулинецька,№ 40-Б);
- 4) ОСББ «Сад-40» (вул.Микулинецька, № 40-А);
- 5) ОСББ «Затишна оселя» (вул. Миру, № 24);
- 6) ОСББ «Калина-2» (вул.Енергетична, № 23-А);
- 7) ОСББ «Воля - 15» (вул.Зелена, № 44);
- 8) ОСББ «Зелена -46» (вул. Зелена, № 46);
- 9) ОСББ «Стуса-17» (вул. Стуса,17); 10) ОСББ «Файна хата» (вул. Стуса, №19); 11) ОСББ «Надія-2017» (вул. Лесі Українки, №8);
- 12) ОСББ «Білий дім» (вул. Лесі Українки, №2; 6);
- 13) ОСББ «Товариство власників» (вул. Микулинецька, №32-А).

Отже, на території селища створені та функціонують 13 ОСББ.

2.2 Фінансові засади забезпечення розвитку та функціонування Великоберезовицької громади

Фінансовим підґрунтям забезпечення функціонування та розвитку Великоберезовицької громади є формування доходів Великоберезовицької селищної ради, динаміка яких у 2017-2019 роках зображена на рис. 2.1.

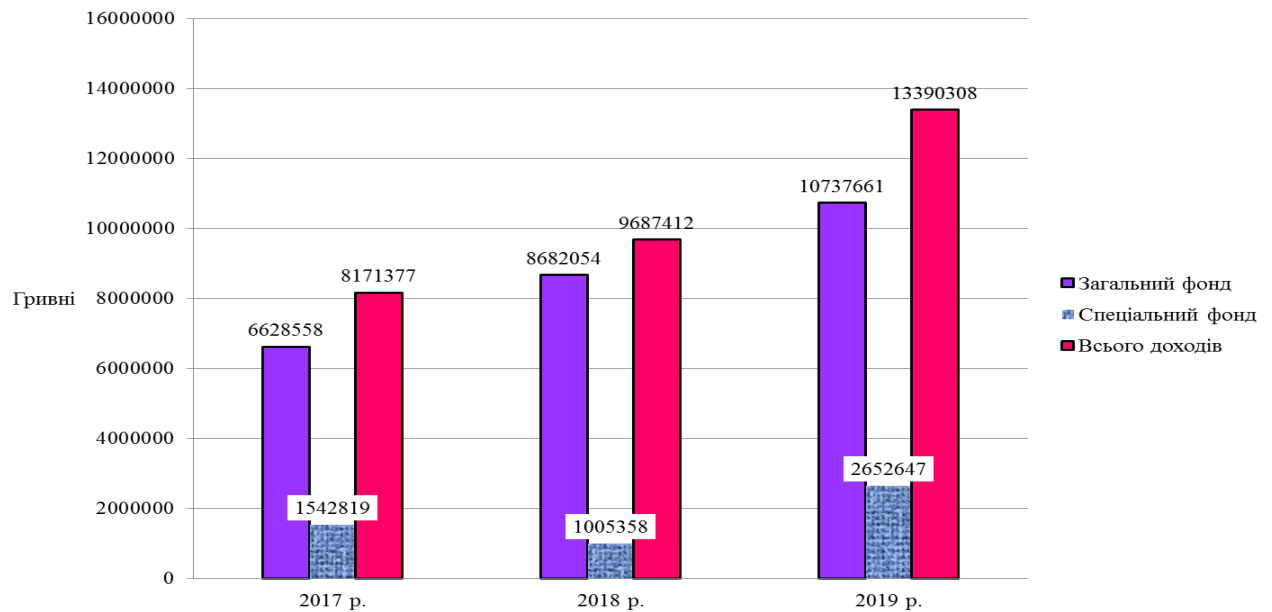

Рисунок 2.1 – Динаміка доходів Великоберезовицької селищної ради за 2017-2019 роки

За даними рис 2.1 робимо висновок, що загальна сума доходів Великоберезовицької селищної ради за досліджуваний період стабільно зростала. Так, у 2018 році порівняно з попереднім роком її приріст дорівнював 1516035 грн., тобто 18,6%, а у 2019 році – 3702896 грн. (38,2%). Збільшення суми доходів селищної ради було обмовлено наступними факторами: у 2018 році – значним нарощуванням суми доходів загального фонду і водночас суттєвим скороченням (на 537461 грн., або на 34,8%) величини доходів спеціального фонду. 2019 рік відзначався зростанням суми доходів як загального, так і спеціального фонду. Динаміка фактичних власних надходжень до загального фонду Великоберезовицького селищного бюджету за 2017 – 2019 роки відображена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Динаміка фактичних власних надходжень до загального фонду Великоберезовицького селищного бюджету за 2017 – 2019 роки (грн.)

№пп	Назва доходів	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2018 р./ 2017 р.	2019 р./ 2018р.	2018 р./ 2017 р.	2019 р./ 2018р.
1.	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	230914	503313	785393	272399	282080	118,0	56,0
2.	Плата за землю	1678649	1706059	2304081	27410	598022	3,7	35,1
3.	Орендна плата за землю	744577	548427	496804	-196150	-51623	26,3	-9,4
4.	Єдиний податок	2725666	4313344	5746843	1587678	1433499	58,2	33,2
5.	Надходження від орендної плати за користування майном	13736	16530	15000	2794	-1530	20,3	-9,3
6.	Адмінштрафи	18288	43212	22212	24924	-21000	136,3	-48,6
7.	Акцизний податок (роздрібна торгівля)	371255	312960	379694	-58295	66734	-15,7	21,3
8.	Акцизний податок (пальне)	753656	971771	701198	218115	-270573	28,9	-27,8
9	Інші адмінпослуги	14202	14125	15370	-77	1245	-0,5	8,8
10	Адмінзбір за державну реєстрацію	75500	219730	262700	144230	42970	191,0	19,6
11	Держмито	764	200	98	-564	-102	-73,8	-51,0
12	Рентна плата	1351	1402	3743	51	2341	3,8	167,0
13	Інші надходження	-	30984	-	30984	-30984	-	-100,0
	Разом	6628558	8682054	10737661	2053496	2055607	31,0	23,7

Як видно з табл. 2.2, власні надходження до загального фонду Великоберезовицького селищного бюджету протягом досліджуваного періоду стабільно збільшувалися. Так, у 2018 році приріст їх величини порівняно з попереднім роком складав 2053496 грн., або 31,0%, а у 2019 році порівняно з 2018 роком він становив 2055607 гривень, або 23,7%.

При цьому стабільно позитивною протягом 2017-2019 років була динаміка таких джерел доходів:

- податку на нерухоме майно, яке відмінне від земельної ділянки. Його приріст становив у 2018 році 27410 грн., або 118,0%, а у 2019 році – 598022 грн., або 56,0%;

- плати за землю, приріст якої складав у 2018 році порівняно з попереднім роком 27410 грн., або 3,7%, а у 2019 році – 598022 грн., або 35,1%;

- єдиного податку, який у 2018 році збільшився порівняно з 2017 роком на 1587678 грн., або 58,2%, а у 2019 році – на 1433499 грн., або на 33,2%;

- адмінзбору за державну реєстрацію, що у 2018 році зріс на 144230 грн., або у 1,9 разів, а у 2019 році – на 42970 грн., або на 19,6%;

- рентної плати, яка у 2018 році збільшилася порівняно з 2017 роком на 51 грн., або на 3,8%, а у 2019 році – на 2341 грн., або на 167,0%.

Інші джерела власних надходжень до загального фонду бюджету селищної ради смт. Великоберезовиця за 2017 – 2019 роки змінювалась нестабільно. У структурі власних надходжень до загального фонду селищного бюджету найбільша частка припадала на єдиний податок. Так, у 2017 році вона складала 41,1%, у 2018 році - зросла до 49,7%, а у 2019 році досягнула значення 53,5%. Вагому роль у формуванні доходів загального фонду Великоберезовицького селищного бюджету також відігравали надходження у вигляді плати за землю. У 2017 році дана складова доходів становила 25,3%, у 2018 – зменшилася до 19,6%, а у наступному році знову збільшилася (до 21,4%).

Аналіз видатків, які були здійснені із загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради за 2019 рік, поданий у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Аналіз видатків, здійснених із загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради за 2017 - 2019 роки

Назва видатків	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення 2018 від 2017	Абсолютне відхилення 2019 від 2018	Відносне відхилення 2018 від 2017	Відносне відхилення 2019 від 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Апарат управління селищної ради	1725988	2649684	3729198	923696	1079514	53,5	40,7
Видатки по соцзахисту (виплати населенню)	258000	300200	667500	42200	367300	16,4	122,4
Вивезення твердих побутових відходів	-	-	44052	-	44052	-	100,0
Видатки на ремонт доріг	1894673	968453	1229869	-926220	261416	-48,9	27,0
Землеустрій	260331	27920	101441	-232411	73521	-89,3	263,3
Субвенція на медицину	-	837840	298388	-	-539452	100	-64,4
Субвенція на освіту	548508	469711	1010455	-78797	540744	-14,4	115,1
Субвенція на культуру	-	3000	2640	-	-360	100	-12,0

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Субвенція на будівництво школи по вул. Микулинецькій	-	1510875	3330280	-	1819405	100	120,4
Субвенція на виконання програм соціально-економічного розвитку	-	-	39988	-	-	39988	100,0
Благоустрій	228498	390056	597640	161558	207584	70,7	53,2
В т.ч. предмети, матеріали	60963	39974	177962	-20989	137988	34,4	345,2
Оплата послуг	43350	138165	168666	94815	30501	218,7	22,1
Оплата електроенергії	124186	144735	184000	20549	39265	16,5	27,1
Поточні трансферти КП «Аква-Сервіс»	-	68182	67012	-	-1170	100	-1,7
Видатки на спорт	133100	123170	145628	-9930	22458	-7,5	18,2
Заходи в галузі культури	-	-	45740	-	45740	-	100,0
Ремонт дахів	462000	257023	20000	-204977	-237023	-44,4	-92,2
Фінансова підтримка КП	104999	-	250000	-104999	250000	-	100,0
Разом	5763940	8100163	11512819	2336223	3412656	40,5	42,1

Як видно з таблиці 2.3 видатки, які були здійснені із загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради за 2017 - 2019 роки, в основному зростали за рахунок власного бюджету. Найбільший приріст витрат при цьому припадав у 2019 році на землеустрій та благоустрій (видатки на матеріали) селища Велика Березовиця і становив 73521 грн. (263,3%) та 137988 грн. (345,2%) відповідно. Також за рахунок власного бюджету у 2019 році зросли видатки на соцзахист (виплати населенню) – на 122,4% і становили 667500 грн.

У зв'язку з початком будівництва в селищі нової загальноосвітньої школи зросли видатки за рахунок державних субвенцій на освіту – на 540744 грн. (або 115,1%) та саме будівництво – 1819405 грн. (або 120,4%).

У 2019 році незначний зріст видатків спостерігався на утримання апарату управління селищної ради – на 40,7%, оплату електроенергії - 27,1% і видатків на ремонт доріг – 27,0%, що виражається у грошовому еквіваленті 1079514 грн., 39265 грн. та 1229869 грн. відповідно і становили 3729198 грн., 184000 грн. та 1229869 грн. У той же час знизилися видатки на медицину – 539452 грн. (64,4%) та ремонт дахів – 237023 грн. (92,2%) і становили 298388 грн. і 20000 грн. відповідно. Динаміка видатків Великоберезовицької громади за 2017-2019 роки показана на рис. 2.2.

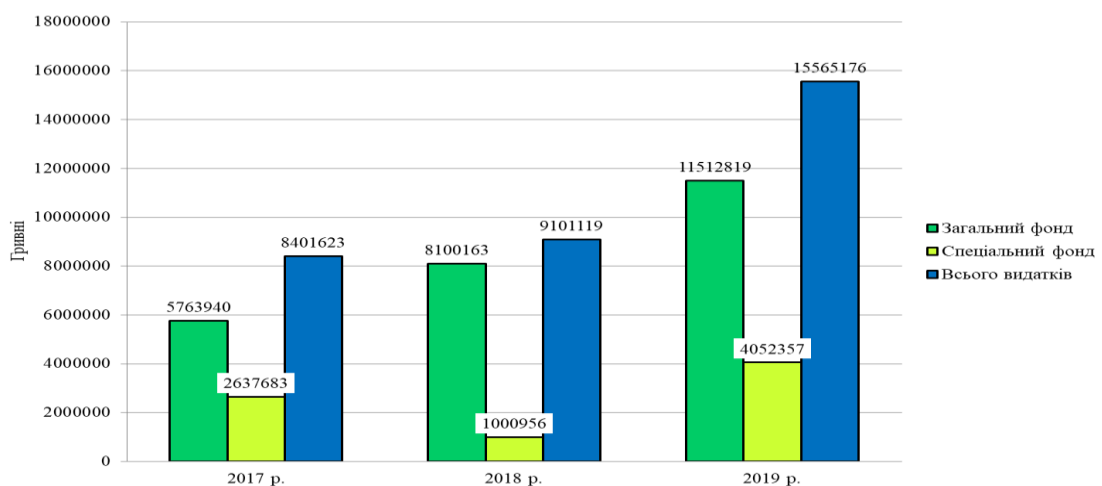

Рисунок 2.2– Динаміка видатків Великоберезовицької громади за 2017-2019 роки

Структура видатків, здійснених із загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради за 2019 рік, наведена на рис. 2.3.

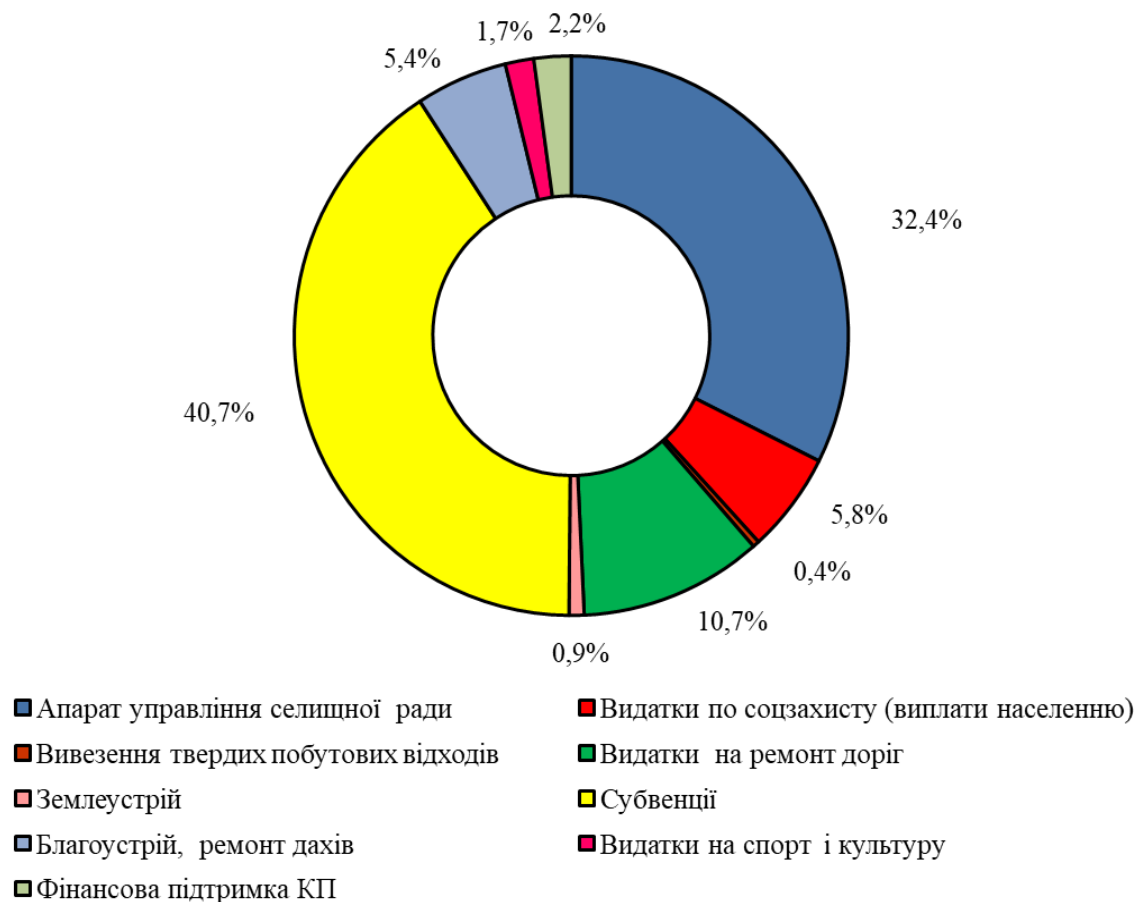

Рисунок 2.3 – Структура видатків, здійснених із загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради за 2019 рік

З рис. 2.3 ми бачимо, що близько 40,7% видатків загального фонду Великоберезовицької селищної ради за 2019 рік становили субвенції. Провідну роль при цьому належала субвенціям на будівництво загальноосвітньої школи (28,9% всіх видатків загального фонду) та освіти (відповідно 8,8%). До переліку субвенцій також відносилися субвенції на медицину, виконання програм соціально-економічного розвитку та культуру. Друге місце за величиною видатків загального фонду бюджету селищної ради у 2019 році склали видатки на апарат управління селищної ради, їх частка становила 32,4%.

Значною була також частка видатків на ремонт доріг – 10,7%, виплати населенню по соцзахисту - 5,8%, а також проведення благоустрою і ремонту дахів будинків – 5,4%. Кожен з інших видатків загального фонду займав у структурі незначну частку. Структура видатків бюджету Великоберезовицької селищної ради, які були здійснені у 2017 року за рахунок коштів спецфонду, наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Видатки бюджету Великоберезовицької селищної ради у 2017 році, здійснені за рахунок коштів спецфонду

Назва видатків	Сума, грн.	Частка у структурі, %
Субвенція закладам освіти	110099,0	4,2
Виготовлення проєктно-кошторисної документації на реконструкцію системи опалення будинку культури смт. В. Березовиця	10500,0	0,4
Капітальний ремонт джерела та водойми	491518,0	18,6
Придбання дитячого майданчика (спонсорські кошти)	59500,0	2,2
Реконструкція системи опалення будинку культури	163324,0	6,2
Реконструкція житлових приміщень під кабінети лікарів загальної практики (сімейних лікарів)	974871,0	37,0
Експертно-грошова оцінка землі	1350,0	0,1
Проєктно-кошторисна документація реконструкція гаража амбулаторії	12737,0	0,5
Придбання дитячого майданчика	89334,0	3,3
Виготовлення брам та фірток для кладовища	29345,0	1,1
Придбання комп'ютерної техніки	27977,0	1,1
Реконструкція спортивного майданчика на території В. Березовицької ЗОШ I-III ст.	667129,0	25,3
Всього	2637683,0	100,0

З даних, поданих у таблиці 2.4, випливає, що у 2017 році видатки бюджету Великоберезовицької селищної ради, які були здійснені за рахунок коштів спецфонду, становили 2637683 грн. Найбільшу частку у структурі даних видатків становили кошти, що були спрямовані на реконструкцію житлових приміщень під кабінети лікарів загальної практики (сімейних лікарів), а саме 37,0%, та капітальний ремонт джерела та водойм – 18,6% і становили відповідно 974871,0 грн. та 491518,0 грн.

Видатки бюджету Великоберезовицької селищної ради у 2018 році, здійснені за рахунок коштів спецфонду наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Видатки бюджету Великоберезовицької селищної ради у 2018 році, здійснені за рахунок коштів спецфонду

Назва видатків	Сума, грн.	Частка у структурі, %
Експертно-грошова оцінка землі	1500,0	0,1
Виготовлення проектно-кошторисної документації на реконструкцію системи опалення будинку культури смт. В. Березовиця	681197,0	68,1
Внесок до статутного фонду КП «Аква-Сервіс»	99960,0	10,0
Придбання дитячого майданчика	57570,0	5,8
Придбання оргтехніки для селищної ради	42600,0	4,2
Реконструкція спортивного майданчика	18172,0	1,8
Виготовлення проектно-кошторисної документації по капітальному ремонту та благоустрою природних джерел	68223,0	6,8
Субвенція відділу культури	19910,0	2,0
Придбання оргтехніки для Будинку культури (ноутбук)	11824,0	1,2
Всього	1000956,0	100,0

З табл. 2.5 бачимо, що найбільшу частку у структурі видатків бюджету Великоберезовицької селищної ради у 2018 році становили видатки на виготовлення проектно-кошторисної документації, що була розроблена для цілей реконструкції системи опалення будинку культури смт. В. Березовиця - 68,1%, а також внесок до статутного фонду КП «Аква-Сервіс» - 10,0%, що у грошовому еквіваленті складало 681197,0 грн. і 99960,0 грн. відповідно.

Загальна сума видатків селищного бюджету по коштах спецфонду у 2019 році становила 4052357,0 грн. Напрями видатків, які були здійснені з даного фонду, відображені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Видатки бюджету Великоберезовицької селищної ради по коштах спецфонду у 2019 році

Назва видатків	Сума, грн.	Частка у структурі, %
Внесок до статутного фонду КП «Аква-Сервіс»	170900,0	4,2
Виготовлення проектно-кошторисної документації по капітальному ремонту джерела	9411,0	0,2
Виготовлення проектно-кошторисної документації по капітальному ремонту доріг (вул. Миру, Франка)	60232,0	1,5
Капітальний ремонт доріг (вул. Миру, Франка)	2766468,0	68,4
Реконструкція гаража амбулаторії для автотранспорту швидкої допомоги	146783,0	3,6
Виготовлення проектно-кошторисної документації для будівництва школи, розташованої по вул. Микулинецькій у смт. В. Березовиця	729868,0	18,0
Експертиза проекту школи авт. нагляд	146495,0	3,6
Експертно-грошова оцінка земельної ділянки	2200,0	0,5
Всього	4052357,0	100,0

Проаналізувавши дані таблиці 2.6, ми бачимо, що у 2019 році найбільше коштів було направлено на капітальний ремонт доріг по вулицях Миру та Франка - 2766468,0 грн., а також на виготовлення проектно-кошторисної документації для будівництва школи, розташованої у селищі по вулиці Микулинецькій - 729868,0 грн. Серед інших видатків спецфонду можна виділити внесок до статутного фонду КП «Аква-Сервіс» (170900,0 грн.), видатки на реконструкцію гаража амбулаторії для автотранспорту швидкої допомоги (146783,0 грн.) та інші. Графічно структура видатків бюджету Великоберезовицької селищної ради по коштах спецфонду у 2019 році наведена на рис. 2.4.

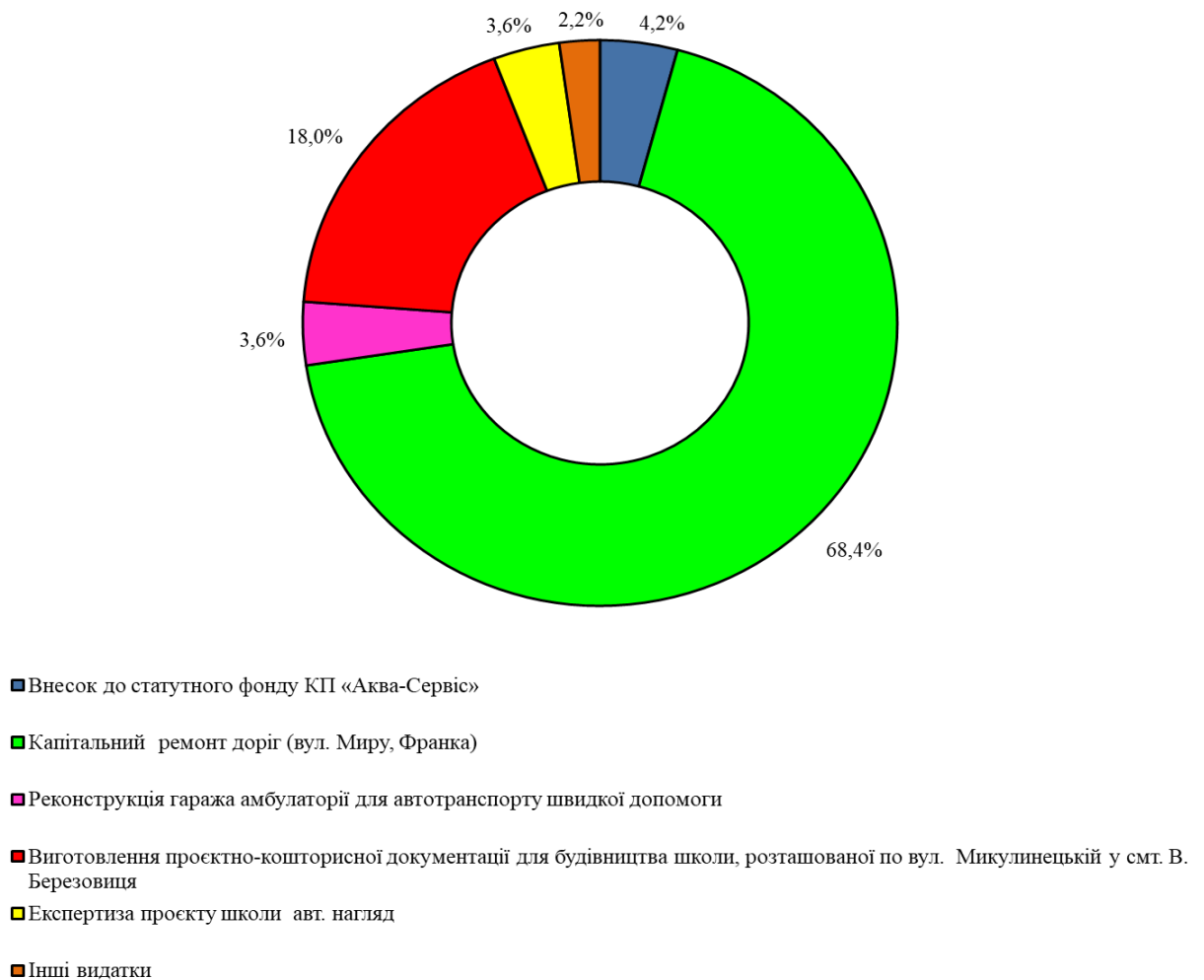

Рисунок 2.4 - Структура видатків бюджету Великоберезовицької селищної ради по коштах спецфонду у 2019 році

З даними рис. 2.4 видно, що переважаючу частину коштів (68,4%) спецфонду у 2019 році було використано на капітальний ремонт доріг селища Велика Березовиця. 18% коштів спецфонду було спрямовано на виготовлення проектно-кошторисної документації, необхідної для будівництва нової школи на території селища. Загальна частка всіх інших видатків спецфонду у 2019 році складала 13,6%.

2.3 Дослідження місцевих програм розвитку Великоберезовицької селищної ради

Великоберезовицькою селищною радою прийняті та реалізуються ряд місцевих програм розвитку, які містять систему поставлених цілей та завдань, перелік показників соціально-економічного стану громади, які необхідно досягнути, а також зміст заходів, що планується здійснити задля їх реалізації і досягнення певної мети. Ці програми націлені на вирішення актуальних проблем розвитку досліджуваної громади в можуть охоплювати різні часові проміжки, носячи короткостроковий (на рік), середньостроковий (на терміни від одного до п'яти років) або довгостроковий характер (більше 5 років).

Однією з важливих проблем жителів селища Велика Березовиця є неможливість надання у повному обсязі навчальних послуг щодо здобуття повної середньої освіти за місцем проживання. На даний час загальноосвітня школа, в якій навчається 350 учнів, розміщена у приміщенні колишнього дитячого садка. Наявні площі теперішньої школи не дозволяють забезпечити навчання всіх бажаючих, оскільки кількість дітей шкільного віку, що проживають на території селища, становить близько 600 осіб. Навчання у школі проводиться у дві зміни, що створює певні незручності школярам та їх батькам. На даний час не має можливості проводити заняття фізкультури в холодну пору року в закритому приміщенні через відсутність спортзалу в школі. Отже, проблема забезпечення у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ступеня необхідними приміщеннями є дуже актуальною і потребує розв'язання.

Внаслідок існування нагальних потреби забезпечення навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі належними санітарно-побутовими умовами Великоберезовицькою селищною радою була розроблена програма будівництва школи й інших навчальних закладів, реалізація якої розрахована на 2019 -2020 рік. Оскільки місцевий бюджет володіє обмеженими фінансовими ресурсами і не здатний самостійно вирішити поставлені завдання щодо розробки необхідної документації та проведення будівельно-монтажних робіт, то були прийнято рішення щодо державної підтримки втілення даного проєкту.

Загальний обсяг коштів, потрібних для втілення розроблених програмою заходів, складає 66 млн. грн., з яких виділених фінансових ресурсів з державного бюджету - 55 млн. грн., 6 млн. - коштів місцевого бюджету, 5 млн. грн. – кошти, що профінансовані з районного бюджету.

Структура фінансування будівництва у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ступеня показана на рис. 2.5.

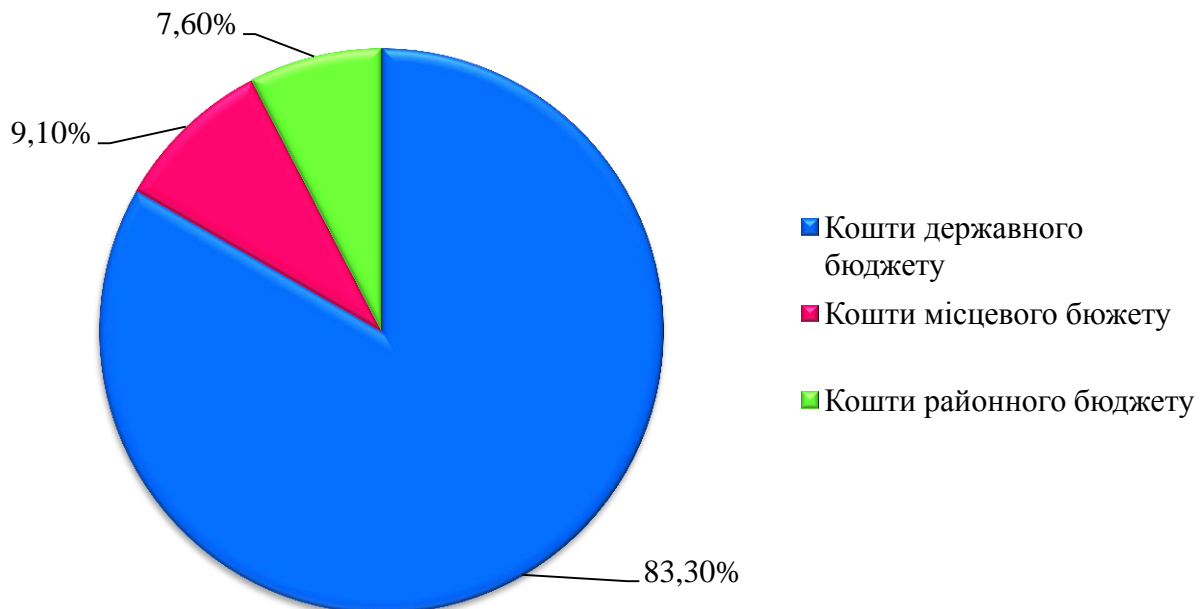

Рисунок 2.5 – Структура фінансування будівництва у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ступеня

За даними рис. 2.5 робимо висновок, що частка коштів, виділених з державного бюджету на втілення проєкту будівництва на території селища Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ступеня складає 83,3%, коштів місцевого бюджету – 9,1%, а коштів районного бюджету – 7,6%.

Розподіл коштів, виділених на реалізацію Програми будівництва у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ст. у 2019-2020 роках, показаний на рис. 2.6.

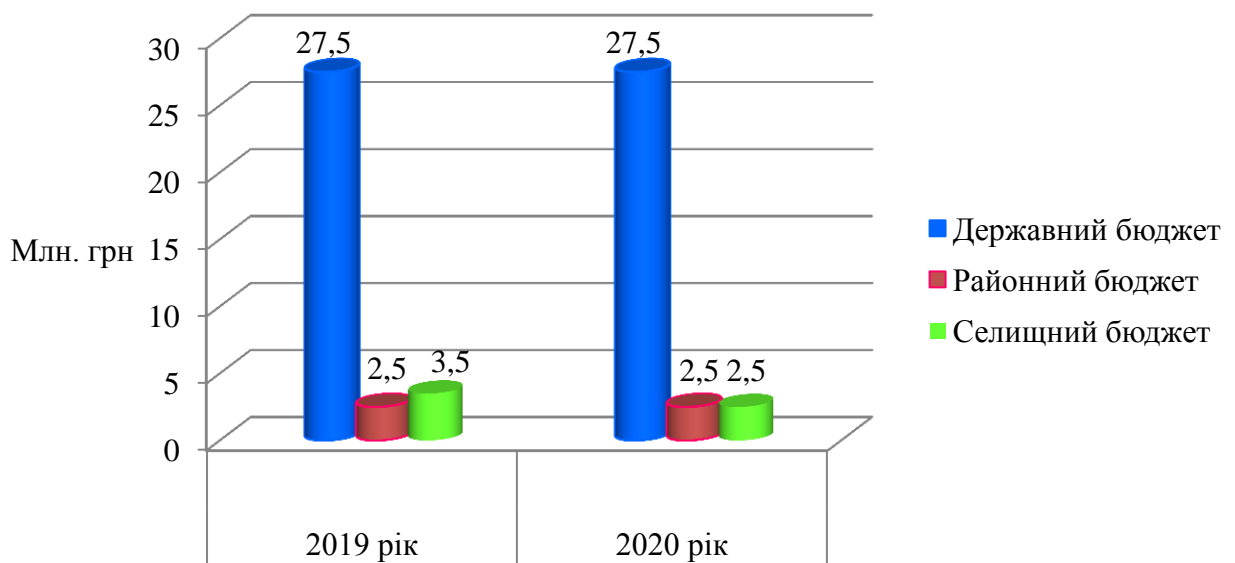

Рисунок 2.6 - Фінансування Програми будівництва у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи I-III ст. у 2019-2020 роках

Як бачимо з рис. 2.6, за рахунок коштів, виділених з Державного бюджету, у 2019-2020 роках було профінансовано щороку по 27,5 млн. грн., районного бюджету – 2,5 млн. грн., а кошти, виділені на ці цілі з селищного бюджету, у 2019 році склали 3,5 тис грн., а у наступному році заплановані в обсязі 2,5 млн. грн.

Окрім Програми будівництва у селищі Велика Березовиця загальноосвітньої школи, селищною радою було прийняте рішення щодо реалізації низки інших цільових місцевих програм розвитку, перелік яких та кошти, виділені на їх фінансування, наведено на рис. 2.7.

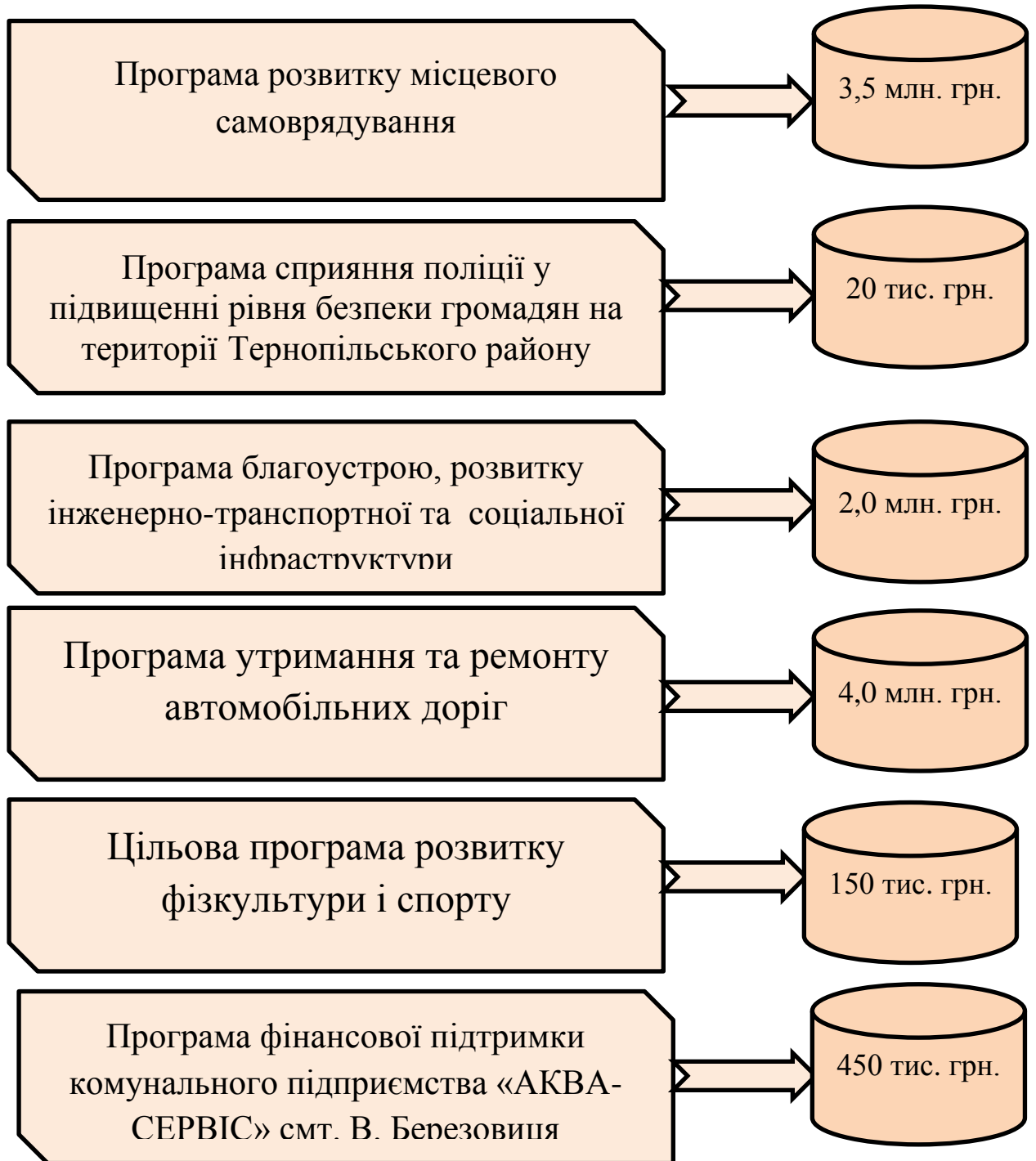

Рисунок 2.7 – Фінансування окремих програм розвитку Великоберезоваицькoї селищної ради

Згідно Програми розвитку місцевого самоврядування перед селищною радою були поставлені наступні завдання: формування передумов для забезпечення всебічного розвитку Великоберезоваицькoї громади; підвищення професійного рівня, яким володіють посадові особи даного органу;

забезпечення належної професійної підготовки працівників ради та компетенцій її депутатів; узагальнення кращих форм, а також методів роботи даної ради, органів самоорганізації її населення; набуття новітніх знань та навичок у сфері діяльності депутатів ради; вивчення й впровадження передового досвіду, набутого органами місцевого самоврядування в інших регіонах України, а також у зарубіжних країнах; ведення інформаційно-просвітницької роботи щодо сутності, змісту й основних напрямків розвитку діяльності Великоберезовицької селищної ради серед населення, депутатів та працівників місцевої ради.

Селищною радою було прийнято Програму, спрямовану на забезпечення фінансової підтримки комунального підприємства «АКВА-СЕРВІС», яка, зокрема, передбачає поповнення його статутного фонду. Дана Програма ставить за мету забезпечення стабільності роботи вище названого комунального підприємства селища, завдяки чому планується здійснити заходи щодо зміцнення матеріальної бази підприємства; придбання основних засобів, зокрема, техніки, задля проведення у випадку необхідності невідкладних та аварійних робіт, а також подолання наслідків можливих надзвичайних ситуацій; виготовлення проектно-кошторисної документації для цілей проведення капітального ремонту, реконструкції і створення нових водопровідно-каналізаційних мереж і житлового фонду селища; придбання матеріалів і запчастин для потреб комунального підприємства тощо.

У селищі діє також цільова програма, спрямована на формування сприятливих умов для розвитку фізкультури й спорту. Вона передбачає заходи щодо залучення молоді і населення селища Велика Березовиця до участі у спортивних спартакіадах, підтримки талановитих спортсменів, спортивних команд, які діють на території селищної ради, а також утримання у належному стані діючих та створення нових об'єктів фізкультури, спорту, які перебувають у комунальній власності даного органу місцевого самоврядування. Діють також ряд інших програм (див. рис. 2.7), які сталять за мету розвиток громади у певних напрямках діяльності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

3.1 Впровадження функціонування відділу економічного розвитку та інвестицій Великоберезовицької селищної ради

З метою активізації інвестиційної діяльності громади, розробки та втілення конкретних кроків щодо зміцнення ресурсної бази селищного бюджету, зростання ефективності управління розвитком пропонуємо впровадити у Великоберезовицькій селищній раді відділ економічного розвитку й інвестицій.

На чолі відділу економічного розвитку й інвестицій пропонуємо призначити особу, яка здобула вищу освіту професійного спрямування, і має стаж роботи за фахом в органах місцевого самоврядування, що складає не менше трьох років. Крім начальника відділу, пропонуємо залучити для роботи у структурі відділу ще двох фахівців.

Процес підбору кандидатів на роботу у відділі економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради передбачатиме вивчення їх здатності виконувати функціональні обов'язки та повинен включати: аналіз заяв, поданих на конкретні посади; аналізування інформації потенційного працівника з попереднього місця роботи, а також рекомендацій осіб, які знайомі з кандидатом; проведення співбесіди, оцінювання професійних якостей кандидата та його відповідності посаді; встановлення необхідності проходження додаткового навчання.

На відділ з економічного розвитку й інвестицій планується покласти здійснення таких функцій:

- аналізування наявного стану й тенденцій економічного й соціального розвитку території Великоберезовицької громади, участь у визначенні пріоритетів її розвитку та підготовці для цього комплексу необхідних заходів;

- розроблення напрямків інвестиційної політики селищної ради;
- прогнозування напрямів економічного й соціального розвитку селища;
- пошук можливих джерел залучення інвестицій та фінансування проєктів розвитку громади;
- підготовка та реалізація інвестиційних проєктів та місцевих програм розвитку;
- внесення пропозицій щодо проєкту селищного бюджету у сфері економічного й соціального розвитку громади;
- внесення пропозицій щодо підвищення інвестиційної привабливості території громади, а також пошуку альтернативних джерел наповнення селищного бюджету;
- участь у підготовці пропозицій щодо зростання ефективності використання фінансових ресурсів Великоберезовицької громади;
- координація та надання методичної допомоги іншим структурним підрозділам селищної ради у процесі формування та виконання місцевих цільових програм;
- аналізування основних показників економічного й соціального стану Великоберезовицької громади, виявлення чинників, що впливають на них;
- сприяння створенню інфраструктури, необхідної для підтримання сталого регіонального розвитку;
- забезпечення умов для рівноправного розвитку різних форм підприємництва на території громади;
- надання інформаційної, консультаційної та інших видів допомоги з метою сприяння діяльності юридичних та фізичних осіб – підприємців;
- забезпечення оптимальних умов для успішного розвитку підприємницької діяльності, що здійснюється на території громади, що сприятиме зміцненню ресурсної бази селищного бюджету та забезпечуватиме її зростання;
- здійснення формування бази платників місцевих податків і зборів на основі застосування нових технологій діяльності, використанні сучасної

комп'ютерної техніки, що сприятиме систематичному й оперативному використанню інформації для забезпечення процесу планування і контролю за сплатою місцевих податків та зборів;

- організація налагодження систематичної роботи з платниками податків;
- проведення підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів, призначених для подачі селищному голові з питань, які відносяться до компетенції відділу;

- ефективне управління майновими ресурсами, які перебувають у власності селищної територіальної громади, організація передачі в оренду комунального майна, що повинно відбуватися на конкурсних засадах;

- аналізування рівня розвитку споживчого ринку, розробка пропозицій щодо покращення якості обслуговування населення, що проживає на території громади;

- забезпечення збору та розгляду пропозицій громадян, а також юридичних осіб щодо питань компетенції даного відділу;

- виконання інших функцій, які пов'язані з реалізацією покладених на відділ з економічного розвитку та інвестицій завдань.

У процесі реалізації своїх повноважень запропонований до впровадження відділ буде мати право:

- одержання від інших структурних підрозділів селищної ради необхідної для його діяльності інформації, матеріалів, документів;

- залучення інших працівників селищної ради, а також об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій для розгляду питань, які належать до його компетенції;

- проведення аналізування стану виконання рішень селищної ради, його виконавчого комітету, а також протокольних доручень, розпоряджень селищного голови, відповідних законодавчо-нормативних актів щодо вирішення питань компетенції відділу;

- внесення пропозицій з економічних питань, підготовка рішень для розгляду на пленарних засіданнях селищної ради та її виконавчого комітету тощо.

Проведемо розрахунок витрат, необхідних для впровадження функціонування відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради. Організація роботи відділу потребує залучення відповідного технічного забезпечення, яке буде включати ноутбук, БФП лазерний Canon із Wi-Fi, а також програмне забезпечення Microsoft Windows.

Для цілей облаштування приміщення даного відділу передбачається закупівля трьох комплектів офісних меблів на суму 46188 грн. Передбачені для закупівлі меблі повинні відзначатися вдалою композицією ділового стилю, сучасною фурнітурою, приємним світлим кольором. Це дозволить створити умови для створення комфортних умов для роботи працівників та відвідувачів відділу.

Прогнозовані капітальні витрати на створення відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради відображено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок капітальних витрат на створення відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради (розроблено автором)

№ п/п	Назва витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Вартість, грн.
1.	Ноутбук	3	24999	74997
2.	БФП лазерний Canon з Wi-Fi	1	7699	7699
3.	Програмне забезпечення Microsoft Windows (корпоративне, що розраховане на 3 робочих місця)	1	6983	6983
4.	Офісні меблі (комплекти)	3	15396	46188
	Всього			135867

Заробітна плата начальника відділу економічного розвитку й інвестицій селищної ради планується на рівні 9000 грн. Місячний оклад інших працівників відділу становитиме 7500 грн.

Розрахуємо суму витрат, які будуть спрямовані на виплату заробітної плати працівників відділу економічного розвитку й інвестицій Великобerezовицької селищної ради:

$$ВЗек = \sum_{i=1}^n МСек \times Чп \times М, \quad (3.1)$$

де ВЗек – витрати на річну виплату заробітної плати працівників даного відділу;

n – кількість категорій працівників;

МСек – сума місячної ставки заробітної плати відповідного працівника відділу;

Чп – кількість працівників відділу;

М – кількість місяців у році.

$$ВЗек = (9000 + (7500 \cdot 2)) \cdot 12 = 288000 \text{ грн.}$$

Отже, річна сума коштів, яку планується спрямувати на виплату заробітної плати працівників відділу економічного розвитку й інвестицій Великобerezовицької селищної ради, становитиме 288000 грн.

Нарахування на заробітну плату працівників відділу ($Н_{ек}$) визначимо за формулою

$$Н_{ек} = ВЗек \times \epsilon_{св}, \quad (3.2)$$

де $\epsilon_{св}$ – ставка єдиного соціального внеску, яка складає 22%.

Тоді нарахування на заробітну плату складатимуть

$$H_{\text{зп.я}} = 288000 \times 22\%/100\% = 63360 \text{ грн.}$$

Річні витрати на канцелярське приладдя та розхідні матеріали становитимуть 20300 грн. Також необхідно врахувати суму витрат за електроспоживання, яка складатиме за місяць в середньому 300 грн., а за рік – 3600 грн. Планові витрати на навчання і підвищення кваліфікації персоналу відділу економічного розвитку й інвестицій становитимуть 74,0 тис. грн. Вищеперелічені витрати зведемо у таблицю 3.2.

Таблиця 3.2 – Прогнозовані поточні витрати Великоберезовицької селищної ради на створення відділу економічного розвитку й інвестицій

№ п/п	Стаття витрат	Сума, тис. грн.
1.	Матеріальні витрати	23,9
2.	Витрати на оплату праці	288,0
3.	Нарахування на заробітну плату	63,4
4.	Амортизація	56,3
5.	Інші витрати	74,0
	Всього витрат	505,5

Як видно з даних таблиці 3.2, загальна сума прогнозованих додаткових річних поточних витрат Великоберезовицької селищної ради, пов'язаних з діяльністю відділу, становитиме 505,5 тис. грн. Тоді загальна сума витрат (капітальних і поточних) складатиме:

$$135,9 + 505,5 = 641,4 \text{ тис. грн.}$$

Прогнозуємо, що створення відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради дасть змогу досягнути значних позитивних результатів шляхом написання проєктів та подачі їх на конкурси, які проводяться в Україні на різних рівнях, у тому числі за рахунок фінансування проєктів з Державного фонду регіонального розвитку, а також здійснити реалізацію проєктів розвитку громади на основі залучення грантових коштів. У результаті Великоберезовицька громада зможе отримати додаткові фінансові

ресурси для потреб свого розвитку та оптимізувати надходження й видатки селищного бюджету.

3.2 Забезпечення удосконалення процесу сталого розвитку Великоберезовицької громади за рахунок екологічної складової

Згідно положень Конституції України кожна людина має право проживати у довкіллі, що є безпечним для її життя і здоров'я, а також на відшкодування шкоди, що була завдана особі через порушення цього права. Кожен громадянин зобов'язаний не чинити дій, які можуть завдати шкоду природі, культурній спадщині, та повинен відшкодовувати збитки, що ним були завдані.

Протягом минулих років в нашій країні простежується тенденція щодо нагромадження відходів як від промислового, так і побутового секторів. З екологічної точки зору відходи виступають важливим фактором забруднення й основним джерелом, що спричинює довготривалу негативну дію на довкілля. Через низький рівень використання відходів в якості сировини для вторинної переробки виникає їх накопичення в навколишньому природному середовищі, що зумовлює його забруднення і є перешкодою на шляху сталого розвитку.

Проблема зберігання та поводження з побутовими відходами є актуальною і для Великоберезовицької громади. На даний час великої гостроти тут набули проблеми збирання, сортування, знешкодження та утилізації твердих побутових відходів. Зорієнтованість громади виключно на вивезення й проведення захоронення відходів на полігоні ні в якому випадку не може забезпечувати усунення їх шкідливого впливу на навколишнє середовище. Заходи, що вживаються у Великоберезовицькій громаді для запобігання утворення ТПВ, на даний час є недостатніми, що становить загрозу поглиблення екологічної кризи.

Із впровадженням інноваційних технологій у переробній та харчовій галузях виробництва морфологічний склад відходів зазнав суттєвих змін. Основна частка відходів, які вивозяться на полігони, може розглядатися в

якості потенційного ресурсу, який може бути повторно використаний як сировина у виробничому процесі. Враховуючи це, пропонуємо у Великоберезовицькій громаді впровадити систему сортування ТПВ. Адже здійснення кожним її мешканцем сортування своїх побутових відходів створить передумови для їх подальшої оптимальної переробки та утилізації, а це дасть змогу забезпечити безпечно для навколишнього середовища поводження із залишками життєдіяльності людей. Українських громадам слід враховувати досвід інших країн у сфері управління твердими побутовими відходами. Так, статистичні дані твердять, що у країнах Європейського Союзу річний обсяг твердих побутових відходів складав 240 мільйонів тонн, з них біля 47% були піддані переробленню та компостуванню, біля 27% - спалюванню, і лише 25% - захороненню [36]. Виникненню такої ситуації сприяє роздільний збір сміття, що здійснюється далеко не у всіх вітчизняних громадах.

Вважаємо, що вирішенню наболілих екологічних питань буде сприяти прийняття Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору твердих побутових відходів на 2021 рік. Ця Програма буде спрямована на пошук шляхів розв'язання ключових екологічних проблем громади, які виникають внаслідок неефективного поводження із відходами, зокрема, на зменшення обсягів зібраних відходів у місцях їх складування, а також забезпечення повторного використання відходів. Необхідно створити систему, націлену на комплексне управління твердими побутовими відходами із максимальним вилученням із них вторинної сировини. Актуальність даної Програми полягає у запровадженні ефективного механізму поводження з твердими побутовими відходами на території досліджуваної селищної ради.

Пропонована програма Великоберезовицької селищної ради щодо роздільного збору твердих побутових відходів роки буде ставити за завдання зменшення навантаження на екологію, що відбувається внаслідок людської діяльності, шляхом суттєвого скорочення обсягів захоронення відходів, що не піддаються переробці. Всі інші відходи, що можуть бути використані як вторинна сировина, після проведення збирання, сортування та перевезення,

повинні бути відправлені на переробку. Це буде сприяти наповненню ресурсної бази для виробництва необхідної для людей продукції, а також дасть можливість Великоберезовицькій громаді отримати додаткові фінансові надходження. У Тернопільській області на даний час розглядається питання розміщення на її території регіональних сміттєпереробних підприємств, на які після їх введення в дію і буде доставлятися зібрані у селищі роздільним методом побутові відходи.

Ситуація щодо поводження із твердими побутовими відходами повинна розглядатися у якості визначального фактору екологічної безпеки Великоберезовицької громади. Пріоритетом діяльності органу місцевого самоврядування повинне бути наповнення ресурсних джерел та максимальне усунення екологічно небезпечних чинників на території громади.

Прийняття та втілення положень Програми дозволить акцентувати увагу жителів селища Велика Березовиця на важливій проблемі, що стримує сталий розвиток досліджуваної територіальної громади, та забезпечить здійснення конкретних позитивних кроків щодо поводження із твердими побутовими відходами. Реалізація програми передбачає проведення організації та поетапне запровадження роздільного збору сміття, тобто його збирання за окремими компонентами, з метою подальшого переробки й утилізації.

За рахунок впровадження роздільного збору сміття Великоберезовицька громада зможе:

- зменшити негативний вплив на екологію;
- значно знизити рівень навантаження на полігони, призначені для утилізації сміття;
- підвищити частку матеріалів, що будуть повторно використовуються у виробництві;
- скоротити приблизно вдвічі витрати споживачів на вивезення ТПВ.

Запропоновані етапи впровадження Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору побутових відходів наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Запропоновані етапи впровадження Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору побутових відходів

№ п/п	Вид робіт	Термін виконання	Виконавець
1	Визначення складу ТПВ у селищі та видів відходів, що підлягають роздільному збору	1 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
2	Встановлення (підготовка) контейнерних майданчиків для розміщення контейнерів для роздільного збору	1 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
3	Розробка маршруту для вивезення ресурсоцінних компонентів	1 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
4	Закупівля 50 комплектів контейнерів для проведення роздільного збору ТПВ	2 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
5	Встановлення на території селища Велика Березовиця 50 комплектів контейнерів для проведення роздільного збору ТПВ	2 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
6	Придбання спеціалізованого транспорту (сміттєвоза) для вивезення відходів, що є ресурсоцінними і підлягають вторинній переробці	2 квартал 2021 р.	ТОВ «Аква-сервіс»
7	Здійснення інформаційної підтримки проекту із залученням жителів, дитячих дошкільних, освітніх закладів і громадських організацій	1 - 4 квартали 2021 року	Великоберезовицька селищна рада
8	Оцінка ефективності реалізації Програми	4 квартал 2021 року	Великоберезовицька селищна рада

Для вивезення твердих побутових відходів пропонуємо Великоберезовицькій громаді придбати сміттевоз FOTON з місткістю бункера 10 м³. Даний сміттевоз призначений для перевезення зібраних твердих побутових відходів з використанням контейнерів місткістю 1,1 м³. Вантажопідйомність завантажувача складає не менше 650 кг. Даним транспортним засобом планується здійснювати доставку ресурсоцінних твердих побутових відходів до пунктів їх збору або переробки. Розрахунок витрат на придбання контейнерів та транспорту для впровадження роздільного збору ТПВ на території Великоберезовицької селищної ради зведено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 - Розрахунок витрат на придбання контейнерів та транспорту для впровадження роздільного збору ТПВ на території Великоберезовицької селищної ради (розроблено автором)

Вид обладнання	Призначення	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Вартість, тис. грн.
1. Контейнер, призначений для роздільного збору ТПВ (сітчастий) жовтий	збір пластику	50	6000,0	300,0
2. Євроконтейнери об'ємом 1100 л, призначені для роздільного збору сміття:				
а) синій	збір паперу	50	7300,0	365,0
б) зелений	збір скла	50	7300,0	365,0
в) сірий	збір відходів, що здатні перегнивати	50	7300,0	365,0
3. Сміттевоз FOTON	вивезення ресурсоцінних компонентів ТПВ	1	1280000	1280,0
Разом				2675,0

Отже, розрахунки показують, що сума необхідних витрат на придбання

контейнерів та транспорту для впровадження роздільного збору ТПВ на території Великоберезовицької селищної ради дорівнює 2675,0 тис. грн. Окрім цього, потрібно здійснити облаштування площадок для встановлення контейнерів, призначених для роздільного збору ТПВ. Витрати, необхідні на виконання вище згаданих робіт, відображені у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Витрати на облаштування площадок для встановлення контейнерів для роздільного збору ТПВ (розраховано автором)

Будматеріали	Кількість площадок, шт.	Розхід на одну площадку, м ³	Ціна будматеріалів грн. за м ³	Вартість, грн.
Пісок	50	2,0	1 790	179000
Бетон	50	0,5	750	18750
Труба профільна 25 x 25	50	42	37,20	78120
Профнастил Т-8 ПС - 8	50	25	105	131250
Інші витрати	-	-	-	28498,4
Разом				435618,4

Отже, сумарні витрати на облаштування площадок для встановлення контейнерів для роздільного збору ТПВ складатимуть 435,6 тис. грн.

Поряд з проведенням Великоберезовицькою селищною радою організації забезпечення громади потрібними для впровадження роздільного збору відходів контейнерами та транспортними засобами, органу місцевого самоврядування необхідно здійснювати інформаційно-просвітницьку роботу серед населення. Потрібно ознайомити громадськість селища з впливом ТПВ на довкілля й перевагами організації роздільного збирання ТПВ, а також необхідністю участі кожного у справі збереження довкілля. Органу місцевого самоврядування потрібно розробити стратегію агітаційної роботи, вибрати пізнавальне гасло (слоган), що буде використовуватися під час проведення агітаційної роботи, обрати методи й засоби її реалізації. Значну увагу слід приділити роботі з населенням щодо недопущення спалювання листя та іншого сміття, що отрує довкілля і завдає шкоди здоров'ю населення громади.

Пропонуємо здійснення інформаційно-просвітницької та агітаційної роботи серед населення проводити під гаслом: «Велика Березовиця – чиста громада!». Вище згадана діяльність включатиме проведення екологічних акцій і конкурсів у сфері роздільного збирання ТПВ, виготовлення рекоамних матеріалів (листівок, брошур), розміщення агітаційних матеріалів та спеціальних рекламних щитах, навчання та агітація населення за місцем проживання, налагодження спільної роботи з робота з освітніми та дитячими дошкільними закладами.

Вважаємо, що робота з дітьми та молоддю повинна бути важливою складовою забезпечення сталого розвитку Великоберезовицької громади. Потрібно забезпечувати практичну реальну участь дітей та молоді смт. Велика Березовиця у природоохоронних заходах. Це сприятиме формуванню активного бережливого ставлення до навколишнього середовища, дасть можливість перетворювати здобуті у процесі пошуку знання на справжні переконання.

Природоохоронні заходи для дітей та молодого покоління селища можуть втілюватися у вигляді агітаційної роботи та участі у практичних заходах. Пропонуємо використовувати такі форми:

- акції («Здоров'я людини і довкілля», «Чисте селище – чиста совість»);
- конкурси («Здорова планета – здоровий ти!», «Мій дім – моя Земля», «До чистих джерел» та інші);
- змагання дітей та молоді у рамках екологічної просвіти;
- виставки малюнків, фотовиставки серед дітей та молоді;
- розробка проєктів, що стосуються екологічної просвіти;
- виставки, фотовиставки;
- тижні екології, походи;
- перегляд документальних кінофільмів на екологічну тематику та інші.

Дані пропоновані заходи стимулюватимуть прояви громадянської активності та ініціативи. Молоде покоління набуватиме навиків практичного розв'язання екологічних проблем, а також досвіду громадського життя. У нього зростатиме почуття відповідальності за свої дії як складової соціуму.

Розрахунок витрат Великоберезовицької селищної ради на проведення інформаційно-просвітницької підтримки екологічних заходів та проєкту впровадження роздільного збору ТПВ на території громади відображений у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 - Витрати Великоберезовицької селищної ради на проведення інформаційно-просвітницької підтримки екологічних заходів та проєкту впровадження роздільного збору ТПВ на території громади (розроблено автором)

№ п/п	Вид витрат	Сума, грн.
1.	Виготовлення друкованої продукції (буклетів) з питань екологічної освіти населення (1000 шт.)	8000
2.	Організація проведення екологічних акцій і конкурсів серед жителів громади (3 заходи)	7500
3.	Виготовлення та встановлення рекламних банерів з питань впровадження роздільного збирання ТПВ та збереження екології (5 одиниць)	12500
4.	Організація проведення лекцій та тему необхідності збереження навколишнього середовища під гаслом «Природа – наш спільний дім!» (3 лекції)	1800
	Всього	27800

Вважаємо, що виконання Програми роздільного збору твердих побутових відходів та проведення інформаційно-просвітницької роботи з екологічного напрямку із населенням громади у 2021 та наступних роках дадуть змогу досягнути значних позитивних результатів у Великоберезовицькій громаді. Серед них можна виділити такі види результатів як покращення екологічної ситуації на території громади, зростання екологічної свідомості населення, зростання рівня громадянської активності населення при вирішенні питань життєдіяльності громади (рис. 3.1).

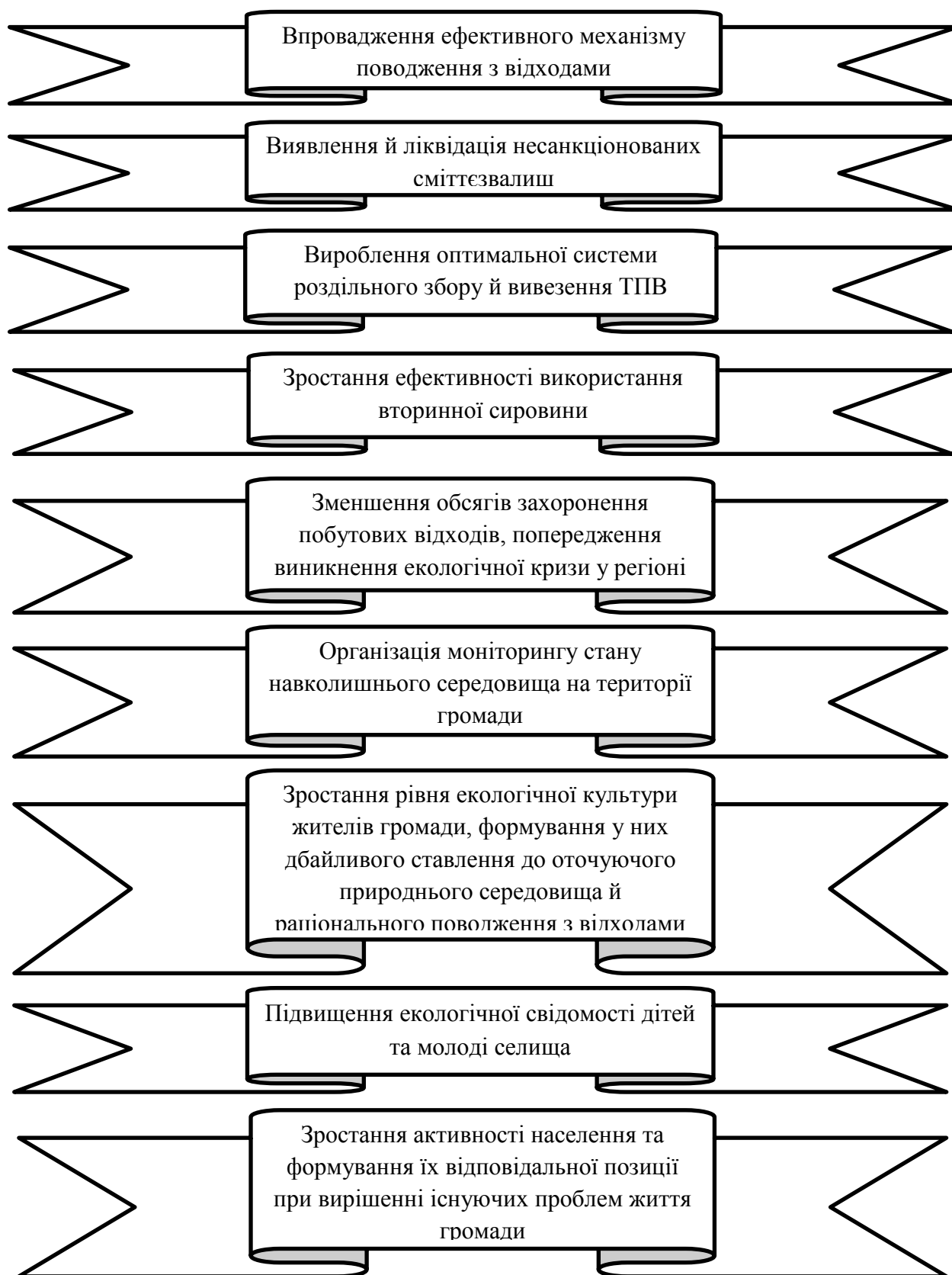

Рисунок 3.1 - Очікувані результати впровадження Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору твердих побутових відходів та проведення інформаційно-просвітницької екологічної роботи з населенням (розроблено автором)

Прогнозні витрати на реалізацію Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору твердих побутових відходів та проведення інформаційно-просвітницької екологічної роботи з населенням наведено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 - Витрати на реалізацію Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору твердих побутових відходів та проведення екологічної роботи серед населення громади

№ п/п	Вид витрат	Сума, тис. грн.
1	Закупівля контейнерів, призначених для роздільного збору ТПВ	1395,0
2	Придбання сміттевоза FOTON	1280,0
3	Облаштування площадок для розміщення контейнерів для збору ТПВ	435,6
4	Інформаційно-просвітницька підтримка екологічних заходів	27,8
	Всього	3138,4

Отже, витрати на впровадження Великоберезовицькою селищною радою Програми роздільного збору твердих побутових відходів та проведення екологічної роботи серед населення громади становитимуть 3138,4 тис. грн.

3.3 Пропозиції по створенню парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця

Важливою складовою забезпечення всебічного розвитку людини, формування її духовно-естетичних цінностей є ефективна організація дозвілля жителів громади. Оскільки на даний час у селищі практично відсутня територія, яка спеціально призначена для організації дозвілля населення в умовах природнього ландшафту, пропонуємо створити у селищі парково-відпочинкову

зону. Її планується розташувати біля русла річки Серет, яка протікає територією даного населеного пункту. Пропонуємо для розміщення парково-відпочинкової зони в смт. Велика Березовиця виділити ділянку площею 1 га. Вважаємо доцільним облаштувати парково-відпочинкову зону таким чином, щоб тут були створені сприятливі умови для сімейного відпочинку людей різних вікових категорій. Зокрема, для молодих сімей з дітьми плануємо розмістити на даній території дитячий майданчик. Витрати на його облаштування наведені у табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Прогнозні витрати на облаштування дитячого майданчика в парково-відпочинковій зоні смт. Велика Березовиця (розроблено автором)

№ п/п	Назва	Кількість, од.	Ціна за одиницю, грн.	Витрати на доставку, грн.	Виконання монтажних робіт, грн.	Загальна вартість, грн.
1.	Гойдалка двомісна «Зірочка»	1	9 800	800	590	11 190
2.	Ігрова сітка «Піраміда» PRO	1	37 700	3000	2260	42 960
3.	Ігрова сітка «Місток»	1	29 100	2330	1750	33180
4.	Гойдалка-балансир «Бегемот»	2	6 200	500	370	13 770
5.	Дитяча гірка «Хатинка»	1	12 050	960	720	13 820
6.	Ігровий комплекс для дітей з обмеженими фізичними властивостями «Корабель»	1	189 000	15120	11340	215460
	Разом	8				330380

Отже, витрати на облаштування дитячого майданчика в парково-відпочинковій зоні смт. Велика Березовиця плануємо у сумі 330,4 тис. грн. Також на території парково-відпочинкової зони плануємо розмістити обладнання для заняття спортом. Витрати на його придбання відображені у табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Витрати на придбання обладнання для заняття спортом у парково-відпочинковій зоні смт. Велика Березовиця (розроблено автором)

№ п/п	Назва	Кількість, од.	Ціна за од, грн.	Витрати на доставку, грн.	Виконання монтажних робіт, грн.	Загальна вартість, грн.
1.	Майданчик для скейтбордінгу	1	339 500	27160	20370	387030
2.	Мотузковий парк ВП-842/4	1	129 000	10320	7740	147060
3.	Скалодром «Олімп»	1	79 000	6320	4740	90060
4.	Комплект обладнання для гри в пляжний волейбол	1	5 650	450	440	6540
5.	Спортивний комплекс для воркаута	1	41 000	3280	2460	46740
	Разом					677430

За даними таблиці 3.9 робимо висновок, що прогнозовані витрати на придбання обладнання для заняття спортом становитимуть 677,4 тис. грн.

Спорудження спортивного майданчика у парково-відпочинковій зоні селища Велика Березовиця сприятиме залученню дітей і молоді до заняття спортом і тим самим – здорового способу життя. Варто зазначити, що відкриття цього майданчика дасть можливість досягнути поширення таких активних і популярних видів спорту як скейтбордінг, волейбол, воркаут та інших.

Паркову-відпочинкову зону, яку пропонуємо створити у селищі Велика Березовиця, пропонуємо облаштувати доріжками з бруківки. Розрахунок витрат на цей вид робіт наведено у табл. 3.10.

Таблиця 3.10 - Розрахунок витрат на облаштування парково-відпочинкової зони доріжками з бруківки (розроблено автором)

№ п/п	Найменування витрат	Одиниці виміру	Ціна за одиницю, грн.	Кількість одиниць	Вартість, грн.
1.	Придбання бруківки	м ²	250	200	50000
2.	Придбання поребрику	м.п.	200	80	16000
3.	Підготовка основи та укладення бруківки	м ²	200	200	40000
4.	Вкладання поребрику	м.п.	70	200	14000
	Разом				120000

Отже, загальна прогнозна сума витрат на облаштування парково-відпочинкової зони доріжками з бруківки становить 120,0 тис. грн.

Проведемо обчислення витрат на придбання та встановлення паркового освітлення (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 - Витрати на придбання та встановлення паркового освітлення (розроблено автором)

№ п/п	Найменування витрат	Одиниці	Ціна за одиницю, грн.	Кількість одиниць	Вартість, грн.
1.	Парковий світло-діодний світильник Schreder Kazu Led 38Вт	шт.	7 688	12	92256
2.	Опора ROSA S-23 А	шт.	6 184	12	74208
3.	Прожектор світло-діодний LEOPAR-200	шт.	1929	4	7716
4.	Опора ROSA SP-4W А	шт.	13 854	4	55416
5.	Монтаж освітлення				32141
Разом					261737

Отже, прогнозні витрати на придбання та встановлення паркового освітлення становитимуть 261,7 тис. грн. Загальні витрати на облаштування парково-відпочинкової зони зведено у таблицю 3.12.

Таблиця 3.12 – План заходів щодо облаштування парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця та витрати на їх проведення (розроблено автором)

№ п/п	Найменування заходів	Термін виконання	Прогнозована сума витрат, грн.
1	2	3	4
1.	Розробка проектно-кошторисної документації	до 1.02.2021 р.	53000
2.	Підготовка території	до 10.03.2021 р.	154200
3.	Облаштування дитячого майданчика	до 15.04.2021 р.	330380

Продовження табл. 3.12

1	2	3	4
4.	Придбання та встановлення обладнання для заняття спортом	до 20.04.2021 р.	677430
5.	Облаштування та встановлення волейбольної площадки з огорожею	до 05.05.2021 р.	89560
6.	Придбання та встановлення трьох дерев'яних альтанок «Едельвейс» площею 12 м ² , а також столів і лавок до них	до 05.05.2021 р.	152532
7	Мангали (3 шт.)	до 05.05.2021 р.	6840
8.	Облаштування паркових доріжок з бруківки	до 05.05.2021 р.	120000
9.	Придбання та встановлення паркових кованих лавок (8 шт.)	до 05.05.2021 р.	34639
10.	Закупівля та встановлення паркових урн (8 шт.)	до 05.05.2021 р.	13224
11.	Придбання та встановлення паркового освітлення	до 10.05.2021 р.	261737
12.	Встановлення контейнерів для сміття	до 10.05.2021 р.	13304
13.	Облаштування клумб та газонів	до 10.05.2021 р.	126300
14.	Встановлення двох біотуалетів	до 10.05.2021 р.	26220
15.	Встановлення зовнішньої огорожі парку	до 20.05.2021 р.	184800
16.	Відкриття парку	01.06.21	2200
	Всього		2246366

Як видно з табл. 3.11, прогнозована сума витрат, необхідних для облаштування парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця, становитиме 2246,4 тис. грн. Створення у селищі Велика Березовиця парково-відпочинкової зони на площі 1 га дасть можливість забезпечити сприятливі умови для відпочинку жителів селища, покращення організації їх дозвілля, створить умови для заняття популярними видами спорту. Все це дозволить популяризувати здоровий спосіб життя й забезпечити оздоровлення населення селища та навколишніх сіл.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Організація охорони праці у Великоберезовицькій селищній раді

Одним з важливих аспектів діяльності Великоберезовицької селищної ради є створення безпечних умов праці, які б дозволяли усунути або мінімізувати вплив небезпечних та шкідливих факторів здійснення професійної діяльності, запобігти виникненню нещасних випадків на робочому місці, а також професійних захворювань й перешкодити дії різних видів несприятливих чинників, які можуть спричинювати небезпеку для життя і здоров'я працівників. В органі місцевого самоврядування селища В. Березовиця функції загального керівництва охороною праці покладені на селищного голову. Організаційно-технічне й оперативне керівництво селищної ради у галузі охорони праці виконує особа, яка на даний час працює в якості спеціаліста-рахівника. Завданнями, що стоять перед відповідальними особами у сфері охорони праці, є наступні: відпрацювання ефективної системи управління охороною праці в органі місцевого самоврядування та сприяння вдосконаленню діяльності в цьому напрямку кожного структурного підрозділу й кожного працівника селищної ради; вивчення та сприяння впровадженню у практичну діяльність досягнень науки і техніки, прогресивних і безпечних технологій, сучасних засобів колективного й індивідуального захисту працівників; організація проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання виникненню нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань та інших випадків загрози життю або здоров'ю працівників; інформування та надання роз'яснень працівникам підприємства з питань охорони праці; контроль за додержанням працівниками вимог законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці, положень (за наявності) галузевої угоди, розділу «Охорона

праці» колективного договору та актів з охорони праці, що діють у межах підприємства.

Відповідальні особи за охорону праці у Великоберезовицькій селищній раді виконують такі функції: розробляють комплексні заходи, плани, програми з поліпшення умов праці, запобігання виробничому травматизму і професійних захворювань; готують проекти наказів з питань охорони праці і подають їх на розгляд роботодавцю; проводять перевірки дотримання працівниками нормативно-правових актів з охорони праці; складають звітність з охорони праці; проводять з працівниками інструктажі з охорони праці; ведуть облік та аналізують причини виробничого травматизму; забезпечують належне оформлення та зберігання документації з питань охорони праці; складають переліки професій, посад і видів робіт, щодо яких повинні бути розроблені інструкції з охорони (безпеки) праці, надають допомогу під час їх розроблення; інформують працівників про основні вимоги законів, інші нормативно-правових акти та акти з охорони праці.

Відповідальні особа за охорону праці повинна забезпечити підрозділи нормативно-правовими актами з охорони праці, що діють у межах підприємства, посібниками, навчальними матеріалами щодо зазначених питань; організувати семінари та інші заходи. Також фахівці з охорони праці беруть участь у складанні санітарно-гігієнічної характеристики робочих місць працівників; у проведенні внутрішнього аудиту охорони праці та атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці; в організації навчання з питань охорони праці та роботи комісії з перевірки знань з цих питань тощо.

За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий. Вступний інструктаж проводиться: з усіма працівниками, яких приймають на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади; працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у процесі надання послуг або виконують інші роботи для

установи; з учнями та студентами, які прибули в установу для проходження виробничої практики; у разі проведення екскурсії.

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником: новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на роботу у селищній раді; з працівником, який перебуває у відрядженні і бере безпосередню участь у роботі селищної ради, який переводиться з одного підрозділу селищної ради до іншого; який буде виконувати нову для нього роботу; Повторний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці в терміни, визначені відповідними чинними актами або наказом селищного голови з урахуванням конкретних умов праці.

Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками при введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів про охорону праці, а також при внесенні змін та доповнень до них; при заміні або модернізації устаткування та інших факторів, що впливають на стан охорони праці; при виявленні незнання вимог безпеки стосовно робіт, що виконуються працівником тощо.

Цільовий інструктаж проводиться з працівниками: при виконанні разових робіт, не передбачених трудовою угодою; при ліквідації аварії, стихійного лиха; при проведенні масових заходів, при проведенні робіт, на які оформляються наряд-допуск, розпорядження або інші документи.

З метою вдосконалення охорони праці у Великоберезовицькій селищній раді рекомендуємо здійснити певні заходи. Так, задля зменшення негативного впливу різноманітних чинників, а також ймовірності нещасних випадків доцільно проводити деякі організаційні та профілактичні заходи. Ефективним засобом профілактики нещасних випадків виступає надійна ізоляція струмопровідних частин комп'ютерного обладнання, кабелів, а також проведення заземлення корпусів пристроїв та металічних частин обладнання. З метою підвищення організаційного рівня роботи з охорони праці доцільно використовувати матеріальне і моральне стимулювання. Стимулювання діяльності з охорони праці ставить за мету підвищення зацікавленості працівників у створенні здорових та безпечних умов праці. Пропоновані заходи

стимулювання можуть передбачати як матеріальні, так і моральні заохочення, або грошові стягнення у разі невиконання покладених на дану особу обов'язків щодо безпеки праці, а також порушень вимог щодо охорони праці. Заохочувальні заходи можуть включати премії, винагороди за пропозиції, що стосуються питань охорони праці тощо.

4.2 Організація ефективної системи цивільного захисту Великобerezовицької селищної ради

Цивільний захист Великобerezовицької селищної ради є системою організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів, які здійснюються даним органом місцевого самоврядування, а також підпорядкованими йому силами і засобами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, добровільними рятувальними формуваннями, з метою запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, які загрожують життю і здоров'ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час та особливий період.

Основні завдання цивільного захисту Великобerezовицької селищної ради: збирання та аналітичне опрацювання інформації про надзвичайні ситуації; прогнозування та оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій; здійснення нагляду і контролю у галузі цивільного захисту; розроблення і виконання законодавчих та інших нормативно-правових актів, дотримання норм і стандартів у сфері цивільного захисту; розроблення і здійснення запобіжних заходів у сфері цивільного захисту; створення, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій; розроблення та виконання науково-технічних програм, спрямованих на запобігання надзвичайних ситуацій; оперативне оповіщення населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій; своєчасне достовірне інформування про обстановку, яка складається, та заходи, що вживаються для запобігання НС та подолання їх наслідків; організація захисту населення і територій від

надзвичайних ситуацій, надання невідкладної психологічної, медичної та іншої допомоги потерпілим; проведення невідкладних робіт із ліквідації можливих наслідків надзвичайних ситуацій та організація життєзабезпечення населення, яке постраждало від них; забезпечення постійної готовності сил і засобів ЦЗ до запобігання виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків; надання з використанням засобів цивільного захисту оперативної допомоги населенню в разі виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій; навчання населення способам захисту при виникненні надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій та організація тренувань; міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту.

Великобerezовицька селищна рада проводить такі заходи в сфері цивільного захисту: планування і здійснення заходів щодо безпеки і захисту працівників від виникнення надзвичайних ситуацій, зниження ризиків настання аварій, забезпечення стабільного функціонування об'єктів в надзвичайних ситуаціях; підтримування у готовності до застосування сил і засобів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; створення матеріальних резервів на випадок надзвичайних ситуацій; розроблення планів локалізації і ліквідації аварій; забезпечення своєчасного оповіщення працівників про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. На об'єкті планування роботи з питань запобігання і реагування на надзвичайні ситуації відбувається на підставі експертної оцінки, прогнозу наслідків можливих надзвичайних ситуацій.

З метою ефективної реалізації завдань цивільного захисту, зменшення матеріальних витрат та недопущення шкоди об'єктам, матеріальним і культурним цінностям селища та його довкіллю в разі виникнення надзвичайних ситуацій Великобerezовицька селищна рада може здійснювати нижче зазначені заходи у сфері цивільного захисту. Оповіщення та інформування – основний та невід'ємний елемент усієї системи заходів у сфері захисту населення. Спостереження й контроль здійснюються з метою своєчасного захисту населення території селища від надзвичайних ситуацій

техногенного та природного характеру, запобігання і реагування на них відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Здійснення заходів з евакуації населення. В умовах недостатнього забезпечення захисними спорудами в населених пунктах, де розташовані об'єкти підвищеної небезпеки, а також в особливий період основним способом захисту населення є його евакуація і розміщення у зонах, безпечних для проживання. Біологічний захист включає своєчасне виявлення факторів біологічного зараження, залежно від їх виду і ступеня ураження, проведення комплексу адміністративно-господарчих, режимно-обмежувальних і спеціальних проти-епідемічних та медичних заходів. Медичний захист населення та забезпечення епідемічного благополуччя в районах надзвичайних ситуацій здійснюються з метою запобігання або зменшення ступеня ураження населення, своєчасного надання допомоги постраждалим та їх лікування, забезпечення епідемічного благополуччя в районах НС.

Екологічний захист передбачає проведення необхідних природо-охоронних заходів. Радіаційний і хімічний захист населення громади включає виявлення вогнищ радіаційного та хімічного забруднення і проведення його оцінки, організацію і здійснення дозиметричного і хімічного контролю, розроблення та запровадження типових режимів радіаційного захисту, забезпечення засобами радіаційного та хімічного захисту, організацію й проведення спеціальної та санітарної обробки території та об'єктів. Психологічний захист здійснюється з метою запобігання або зменшення ступеня негативного психологічного впливу на населення та своєчасне надання ефективної психологічної допомоги.

Захист населення селища Велика Березовиця від несприятливих побутових або нестандартних ситуацій включає: здійснення заходів із виявлення і проведення оцінки таких ситуацій; організацію і надання допомоги населенню селища; розроблення типових рекомендацій жителям громади щодо дій в умовах виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій, а також проведення спеціальних аварійно-рятувальних робіт.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У сучасному правовому полі поняття «територіальна громада» характеризується різноманітними ознаками. Існує велика різноманітність визначень, що не дає можливості однозначного тлумачення поняття «територіальна громада», що зумовлює виникнення практичних проблем при реалізації функцій місцевого самоврядування його суб'єктами в умовах політичної, адміністративної та фінансової децентралізації влади, коли органи місцевого самоврядування повинні правильно визначати перспективні напрями позитивних змін у громаді, розробляти та втілювати стратегії, націлені на формування сучасних напрямів її розвитку.

Як відомо, фінансовою основою діяльності та розвитку громади є формування її доходів. Загальна сума доходів Великоберезовицької селищної ради за 2017-2019 роки період стабільно зростала. Така динаміка суми доходів селищної ради була обмовлена наступними факторами: у 2018 році – значним нарощуванням суми доходів загального фонду і водночас суттєвим скороченням величини доходів спеціального фонду. 2019 рік відзначався зростанням суми доходів як загального, так і спеціального фонду.

Аналіз структури видатків загального фонду Великоберезовицької селищної ради за 2019 рік показав, що 40,7% видатків становили субвенції. Друге місце за величиною видатків загального фонду у 2019 році склали видатки на апарат управління селищної ради - 32,4%. Значною була також частка видатків на ремонт доріг, виплати населенню по соцзахисту, а також проведення благоустрою і ремонту дахів будинків.

Серед видатків Великоберезовицької селищної ради по коштах спецфонду у 2019 році найбільше коштів було направлено на капітальний ремонт доріг, а також на виготовлення проектно-кошторисної документації для будівництва школи. Серед інших видатків спецфонду можна виділити внесок

до статутного фонду КП «Аква-Сервіс», видатки на реконструкцію гаража амбулаторії для автотранспорту швидкої допомоги та інші.

Внаслідок існування нагальної потреби забезпечення навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі належними санітарно-побутовими умовами Великоберезовицькою селищною радою була розроблена програма будівництва загальноосвітньої школи.

З метою активізації інвестиційної діяльності громади, розробки та втілення конкретних кроків щодо зміцнення ресурсної бази селищного бюджету, зростання ефективності управління розвитком пропонуємо впровадити у Великоберезовицькій селищній раді відділ економічного розвитку й інвестицій. Загальні капітальні витрати на створення відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради становитимуть 135,9 тис. грн. Загальна сума прогнозованих річних поточних витрат селищної ради, пов'язаних з діяльністю відділу, складатиме 505,5 тис. грн. Прогнозуємо, що створення відділу економічного розвитку й інвестицій Великоберезовицької селищної ради дасть змогу досягнути значних позитивних результатів шляхом написання проєктів та подачі їх на конкурси, які проводяться в Україні на різних рівнях, у тому числі за рахунок фінансування з Державного фонду регіонального розвитку, а також здійснити проєкти розвитку громади на основі залучення грантових коштів. Це дасть можливість отримати додаткові фінансові ресурси для потреб розвитку громади та оптимізувати надходження й видатки селищного бюджету.

Наступна пропозиція стосується проблеми зберігання та поводження з твердими побутовими відходами, яка є актуальною для Великоберезовицької громади. Зорієнтованість громади виключно на вивезення й захоронення відходів на полігоні не усуває їх шкідливого впливу на навколишнє середовище і може призвести до поглиблення екологічної кризи. Враховуючи це, пропонуємо розробити та реалізувати Програму роздільного збору твердих побутових відходів. Це дасть можливість усунути дію екологічно небезпечних чинників на території громади і, крім того, отримати додаткові фінансові

надходження. Нами запропоновано етапи впровадження селищною радою Програми роздільного збору побутових відходів.

Сума витрат, необхідних для придбання контейнерів та транспорту для впровадження роздільного збору ТПВ на території Великоберезовицької селищної ради дорівнює 2675,0 тис. грн. Окрім цього, потрібно здійснити облаштування площадок для встановлення контейнерів. Дані витрати дорівнюють 435,6 тис. грн. Також необхідно інформаційно-просвітницьку роботу серед населення, щоб ознайомити громадськість селища з впливом ТПВ на довкілля, перевагами організації роздільного збирання ТПВ, необхідністю участі кожного у справі збереження довкілля. Витрати на ці цілі плануємо у сумі 27,8 тис. грн.

Оскільки на даний час у селищі практично відсутня територія, яка призначена для організації дозвілля населення в умовах природнього ландшафту, пропонуємо створити у селищі парково-відпочинкову зону. Плануємо тут створити сприятливі умови для сімейного відпочинку людей різних вікових категорій, у тому числі з дітьми. Прогнозована сума витрат, необхідних для облаштування парково-відпочинкової зони у смт. Велика Березовиця, становитиме 2246,4 тис. грн. Створення у селищі Велика Березовиця парково-відпочинкової зони на площі 1 га дасть можливість покращення організації дозвілля жителів та створить умови для заняття популярними видами спорту. Це дозволить популяризувати здоровий спосіб життя й забезпечити оздоровлення населення селища та навколишніх сіл.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Баймуратов М.О. Територіальна громада в політичній системі і системі місцевого самоврядування України // В кн.: Муніципальне право України: Підручн. / За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. – К., 2001. – 352 с.
2. Остапенко О. Г., Барановська Т. М. Територіальні громади як первинний суб'єкт місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 10. 2015. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=909>
3. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навч. посіб. К.: Т-во «Знання» України, 1999. 487 с.
4. Батанов О.В. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки. *Вісник Центральної виборчої комісії*. – 2008. № 2. С. 51-57.
5. Штиршов О. М., Кобець В. М. Перспективи розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія : Державне управління. 2015. Т. 254, Вип. 242. С. 120-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2015_254_242_22
6. Филиппов Ю. В. Нужна ли нам еще одна профессия? (Развитие местных сообществ : теория и практика) . *Вестн. Моск, ун-та*. 1996. № 4. С. 64 - 74. (Сер. 6. Экономика).
7. Мороз О. Ю. Територіальна громада : сутність становлення та сучасні українські реалії. *Демократичне врядування* : електрон. наук. фах. видання. 2008. Вип. 2. - URL : www.nbuv.gov.ua.
8. Енциклопедія державного управління у 8 т. Т. 1 : Теорія державного управління. К. : НАДУ, 2011. 748 с.
9. Бакуменко В., Попов С. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління. Збірник наук. праць:

Ефективність державного управління. 2015. Вип. 43. с. 21-28.

10. Кравченко Т. А. Значення та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування в Україні: функціональний підхід. *Теорія та практика державного управління*. - 2015. - Вип. 1. - С. 159-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2015_1_27.

11. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти. – URL.: http://www.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02%285%29/10mliuta.pdf

12. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В.М.Вакуленка, М. К. Орлатого. - К. : НАДУ, 2014. - 512 с.

13. Лелеченко А. П. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук. - К. : — 2017. — 110 с.

14 . Мінченко Р.М. Проблеми децентралізації державної влади і їх взаємодія з місцевим самоврядуванням в Україні / Р.М. Мінченко // *Держава і право*. – Випуск 39. - С. 229-307.

15. Бурик З.М. Особливості розробки і реалізації стратегії та програм розвитку регіону / З.М. Бурик // *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія «Управління». Випуск 2.- 2014. – С. 52-61.

16. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С. О. Білої. К. : НІСД, 2011. 88 с.

17. Василенко Л., Добровінський М. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування. *Підприємництво, господарство і право*. №3. 2017. С. 123-126.

18. Белей Л. Децентралізація будить у звичайних громадян відповідальність за свою малу батьківщину / Л. Белей // *Український тиждень*. - 2014. - № 17-18. - С. 38-39.

19. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики. - URL: <http://ved.odessa.gov.ua/transkordonne-spivrobitnitstvo/stati-transgranichnoe-sotrudnichestvo/svtovij-dosvd-fbrmuvannya-ta-realzac-derzhavno-regonalno-poltiki>

20. Архипенко І. Зарубіжний досвід формування й реалізації регіональної економічної політики // Державне управління та місцеве самоврядування. Вип. 2 (41). - С. 32-42.
21. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996. - №30, ст. 141). - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
22. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
23. Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
24. Россоха В. В. Роль самоорганізації населення в розвитку регіональної інфраструктури / Кіровоградщина - 2025: пріоритети і можливості розвитку : науково-практична конференція, 7 червня 2017 року : збірник тез доповідей. - Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2017. - С. 90-93.
25. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком: Електронний навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/index.html
26. Кобилін П.О. Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю «Економічна та соціальна географія». - Харків, 2016 - 73 с.
27. Кравченко О. С. Зарубіжний досвід формування механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіонів . *Публічне управління та митне адміністрування*. 2017. №2 (17). С. 170-174.
28. Машлій Г. Б., Корчак С. М. Проблеми та напрями вдосконалення управління органами місцевого самоврядування розвитком регіонів // Матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції економічного спрямування «Світ економічної науки. Випуск 18» (28.11.2019). – URL : <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/3281/>.
29. Нова регіональна політика для нової України : аналіт. доп. / за заг. ред. Я. А.

Жаліла. - Київ : Ін-т сусп.-екон. дослідж., 2017. - 76 с.

30. Гришова І.Ю. Удосконалення механізму формування фінансових потоків АПК / І.Ю. Гришова, О.М. Галицький// Облік і фінанси АПК. - 2011. - №3. - С. 139-143.

31. Кравченко С.О. Сутність фінансового забезпечення державної регіональної політики / С.О. Кравченко, С.С. Марковський [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Kravchenko.pdf>

32. Машлій Г. Регіональний аспект процесів інвестування в Україні: стан та проблеми вдосконалення управління [Електронний ресурс] / Галина Машлій // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2018. - Вип. 1 (18). - С. 102-111. —
Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18mhbpvu.pdf>.

33. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект / О.В. Міщук // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2011. - №2. - С. 9-12.

34. Романюк С. А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : монографія / С. А. Романюк. – К. : НАДУ, 2013. – 408 с.

35. Основи регіонального управління в Україні : підручник / авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 703 с.

36. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні / М. Дацишин, В. Керецман. – К. : К.І.С., 2007. – 102 с.

37. Керецман В. Ю. Державне регулювання розвитку регіонів в Україні: теорія і практика : авторе. дис. ... д-ра наук держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / Керецман В. Ю. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : referatu.com.ua/referats/7569/159577/?page=1

38. Держава та регіони: від патерналізму до партнерства : аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін. ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2010. – 64с.

39. Слава С., Сегварі П., Моркунайте Р. Інституційне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку територій: зарубіжний та український досвід ; Проект партнерства Канада – Україна “Регіон. врядування та розвиток”. К. : К.І.С., 2008. 108 с.
40. Інструменти регіонального розвитку в Україні : навч. посіб. / О.В.Берданова, Н. М. Гринчук та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової. К. : НАДУ, 2013. 286 с.
41. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2009. 436 с.
42. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В. С. Кравців. – Львів, 2018. – 157 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
43. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. К.: ДУ ІЕПСР НАН України. 2014. 776 с.
44. Колот А. М. Соціальна політика в умовах глобалізації та лібералізації економічних відносин: здобутки, втрати, тенденції. *Демографія та соціальна економіка*. 2008. № 1(9). С. 23–41.
45. Дегтярьова І. О. Синергетичне бачення конкурентоспроможності регіону / І. О. Дегтярьова // Демократичне врядування: наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р. : у 4 т. / за заг. ред. В. П. Приходька, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2009. – Т. 1. – С. 217–219.

Додатки

Додаток А

Фактичні власні надходження до загального фонду
Великобerezовицького селищного бюджету за 2017 – 2019 роки (грн.)

№пп	Назва доходів	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1.	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	230914	503313	785393
2.	Плата за землю	1678649	1706059	2304081
3.	Орендна плата за землю	744577	548427	496804
4.	Єдиний податок	2725666	4313344	5746843
5.	Надходження від орендної плати за користування майном	13736	16530	15000
6.	Адмінштрафи	18288	43212	22212
7.	Акцизний податок (роздрібна торгівля)	371255	312960	379694
8.	Акцизний податок (пальне)	753656	971771	701198
9	Інші адмінпослуги	14202	14125	15370
10	Адмінзбір за державну реєстрацію	75500	219730	262700
11	Держмито	764	200	98
12	Рентна плата	1351	1402	3743
13	Інші надходження	-	30984	-
	Разом	6628558	8682054	10737661

Додаток Б

Видатки загального фонду бюджету Великоберезовицької селищної ради

Назва видатків	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Апарат управління селищної ради	1725988	2649684	3729198
Видатки по соцзахисту (виплати населенню)	258000	300200	667500
Вивезення твердих побутових відходів	-	-	44052
Видатки на ремонт доріг	1894673	968453	1229869
Землеустрій	260331	27920	101441
Субвенція на медицину	-	837840	298388
Субвенція на освіту	548508	469711	1010455
Субвенція на культуру	-	3000	2640
Субвенція на будівництво школи по вул. Микулинецькій	-	1510875	3330280
Субвенція на виконання програм соціально-економічного розвитку	-	-	39988
Благоустрій	228498	390056	597640
В т.ч. предмети, матеріали	60963	39974	177962
Оплата послуг	43350	138165	168666
Оплата електроенергії	124186	144735	184000
Поточні трансферти КП «Аква-Сервіс»	-	68182	67012
Видатки на спорт	133100	123170	145628
Заходи в галузі культури	-	-	45740
Ремонт дахів	462000	257023	20000
Фінансова підтримка КП	104999	-	250000
Разом	5763940	8100163	11512819

П'ятдесят перші економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Львів, 2020.- 88 с.

УДК 330+340 (063)

ББК 65+67я431

ISSN 2522-963X

В збірнику опубліковані доповіді з економічних та юридичних питань, які оприлюднені на сайті www.spilnota.net.ua.

Збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".

Адреса оргкомітету:
79016, м. Львів, а/с 1621
E-mail: spilnota.net.ua@ukr.net

Оргкомітет Наукової спільноти не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

Податкова система. Бюджетна система

<i>Віра Аліна Віталіївна</i> ПРАВИЛА ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІЛЬГИ В 2020 РОЦІ.....	19

Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

<i>Машлій Галина Богданівна, Ткачук Катерина Ярославівна</i> ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	22

<i>Машлій Галина Богданівна, Шпендак Юлія Романівна</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	24

<i>Чайка Мар'яна Петрівна, Машлій Галина Богданівна</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАДИ.....	26

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

<i>Maksurov Alexey Anatolevich</i> COORDINATION RULES OF RIGHTS IN CURRENT LEGISLATION OF GIBRALTAR.....	29

<https://decentralization.gov.ua/pics/upload/311-d3aee2c6d6c04f325ab07521a92a7890.pdf>

3. Мосій О.Б. Впровадження електронного урядування у діяльності органів місцевого самоврядування. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/37.pdf

*Чайка Мар'яна Петрівна
студентка, Тернопільський
національний технічний університет
імені Івана Пулюя*

*Машлій Галина Богданівна
кандидат економічних наук, доцент,
Тернопільський національний
технічний університет імені
Івана Пулюя*

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАДИ

На сьогоднішній день одним з необхідних елементів забезпечення активного розвитку громад є використання інструментів стратегічного управління. В результаті проведення децентралізації вітчизняні громади одержали значно більше повноважень і фінансових ресурсів, проте водночас значно збільшилась і відповідальність за ефективність використання цих ресурсів для досягнення зростання рівня задоволеності жителів. Громади набули можливості використання на власний розсуд різноманітних інструментів забезпечення економічного розвитку, зокрема, як у сфері формування власних ресурсів, так і здійснення зовнішніх запозичень. Вони можуть самостійно приймати рішення щодо надання переліку основних адміністративних послуг, розпорядження земельними ресурсами за межами населених пунктів. Зростають також їх повноваження у галузі архітектурно-будівельного контролю та визначення містобудівної політики.

У цих умовах особливо важливим є вміння професійних осіб

місцевого самоврядування правильно визначати перспективні напрями позитивних змін у громаді, розробляти та втілювати стратегії, націлені на формування сучасних систем розвитку житлово-комунальної інфраструктури, транспорту, освіти, охорони здоров'я, забезпечення розвитку культури й духовності, екологічної безпеки, соціальної захищеності людей тощо. А це, в свою чергу, визначає рівень довіри жителів громади до місцевої влади та готовності підтримувати її рішення, активно співпрацювати з нею задля досягнення головної мети – зростання життєвого громадян.

Одним з стратегічних пріоритетів діяльності ОТГ повинне бути забезпечення сталого розвитку громади, створення таких умов проживання та відпочинку, які б сприяли припиненню відтоку економічно активного населення з території села чи міста. Керівництву громад необхідно налагоджувати ефективну співпрацю з громадськістю, проводити опитування населення щодо їх бачення напрямів вирішення важливих питань, які хвилюють жителів, ознайомлювати громадськість з проєктами стратегічних рішень, прислухатися до ініціативи, що виходить знизу. Це дасть змогу органам місцевого самоврядування адаптуватись до сучасних умов та розвивати стратегічне бачення.

У системі публічного управління розвитком громади важлива роль належить кадрам. Важливо, щоб у складі виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування перебували посадовці, які володіють високопрофесійними якостями, здатні аналізувати стратегічні альтернативи, розробляти довгострокові прогнози, і при цьому також відповідають високим морально-етичним вимогам, готові брати на себе відповідальність, присвячуючи багато часу та зусиль досягненню поставлених цілей.

Кадри державної служби і органів місцевого самоврядування мають відповідати новій структурі влади та викликам, які стоять перед нею, бути здатними оперативно реагувати на інформаційні виклики часу [1].

Література:

1. Омельчук О.І. Стратегічне мислення як умова професійної відповідності посадової особи місцевого самоврядування у контексті реформи децентралізації // Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за

міжнар. участю, присвяч. 100-річчю держ. служби в Україні (Київ, 25 трав. 2018 р.) : у 5 т. / за заг. ред. В.С.Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2018. – Т. 3. – с.66-67.

2. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко. – У 2 ч. – К. : АМУ, 2010. – Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – 300 с.